

Brev från Cosmos

Det finstilta

Villkor

Genom att läsa den här texten eller få den uppläst har du inte gått med på någonting alls. Vi uppmanar till måttlig motion, gott te, mer kakor och en positiv inställning. I händelse av vadsomhelst är alla i redaktionskommittén kroniskt oskyldiga (botemedel mot detta är ej att vänta). För övrigt anser vi inte att Kartago behöver förstöras. Lorem ipsum dolor sit amet, consectetur adipiscing elit. Mauris elementum rhoncus arcu. Nam aliquet, erat nec tincidunt ultricies, arcu felis tincidunt quam, id tincidunt mi urna eu diam. Phasellus eget diam eu sapien faucibus blandit ac nec nibh. Praesent in facilisis justo. Phasellus et nibh vitae ante pretium rhoncus. Vivamus aliquet massa eget tortor blandit commodo. Suspendisse viverra interdum purus, et porttitor mauris dictum et. Nam ut nibh non risus cursus pulvinar eu sed neque. Nunc sagittis porttitor fringilla. Sed sagittis ipsum nisi, nec blandit sapien sodales at. Praesent elementum dictum sapien, sed interdum tellus ultricies non. Quisque vel varius justo, ac mollis turpis.

Redaktionskommittén

Bakom den här publikationen ligger ett antal engagerade entusiaster på lur och väntar — titta bakom skärmen så kanske du ser någon av dem. I alfabetisk ordning är Patrik Centerwall, Peter Bengtsson, Sandra Petojevic och Louise Bengtsson Rylander alla något i överkant entusiastiska. Vi hoppas ni har mycket nöje av vår novelltidsskrift!

Upphovsrättsinformation

Novelltidsskriften "Brev från Cosmos — volym 10", ansvarig för utgivningen är redaktionskommittén. Inkluderade verk © respektive upphovspersoner.

- Framsida: © 2021 Peter Bengtsson
- Tavlor på framsidan från vänster till höger:
  1. Fotspår © 2019 Patrik Hultén
  2. Idde © 2020 Max Rynefors
  3. Threewolfearth © 2020 Alf Rynefors
  4. Kakel © 2010 Katarina Bengtsson
- Novell: Månen bortom tid och rum © 2020 Lars Wittlock
- Novell: Före efter © 2020 Anna Talarczyk
- Novell: Vad vill kaffedrickarna med oss? © 2020 Agneta Sikvall
- Illustration "Fotspår" till Månen bortom tid och rum © 2019 Patrik Hultén
- Illustration "Kakel" till Före efter © 2010 Katarina Bengtsson
- Illustration "Robot" till Vad vill kaffedrickarna med oss? © 2020 Alf Rynefors

Utgivning

Publikationsdatum 2021-04-18

Göteborg, Sverige

ISSN: 2002-6870

Innehåll

Det finstilta.....	2
Villkor.....	2
Redaktionskommittén.....	2
Upphovsrättsinformation.....	2
Utgivning.....	2
Förord.....	4
Vänner av noveller!.....	4
Författarpresentationer.....	5
Lars Wittlock.....	5
Anna Talarczyk.....	5
Agneta Sikvall.....	6
Månen bortom tid och rum.....	7
Före efter.....	22
Vad vill kaffedrickarna med oss?.....	32
Bokrecensioner.....	37
Kirin.....	37
Kråkorna.....	38
Vid vansinnets berg – volym 1.....	39
Diverse nyheter.....	41
Pandemi 2020–2021.....	41
Västsvenska föreningar för science fiction och fantasy.....	42
Club Cosmos – Göteborgs litterära science fiction-förening.....	42
Mithlond – Göteborgs Tolkiensällskap.....	42
West Coast Trekkers – Förening som visar Star Trek på bioduk.....	43
Kalendarium.....	44
Adjöss och tack för fisken.....	45

Förord

Vänner av noveller!

Det är med både glädje och förundran som vi nu kan presentera *Brev från Cosmos* nummer tio. När vi startade den här tidskriften för några år sedan hade vi ingen aning om hur länge vi skulle hålla på eller hur ofta vi skulle komma ut. Svaret visade sig vara enklare än vad vi hade kunnat förutspå: nummer för nummer.

Utgivningen har inte varit särskilt regelbunden och galaxens överhuvud ska veta att vi inte alltid har haft så bråttom, men tillsammans med alla fantastiska författare som har bidragit till vår publikation har vi nog ändå fyllt ett litet tomrum inom den svenska fantastikutgivningen. Och det är vi inte så lite stolta över.

Till detta jubileumsnummer presenterar vi de tre vinnarna i Club Cosmos senaste novelltävling, vi hoppas ni ska uppskatta dem lika mycket som vi har gjort. Uppläggen för Club Cosmos novelltävlingar har varierat och den här gången skulle man skriva en historia till en viss illustration. Vi kan också lova att vi lika strävsamt som tidigare kommer att fortsätta att ge ut *Brev från Cosmos* – och vi kan faktiskt också lova att nästa nummer inte kommer att dröja alldeles för länge.

Tack, bästa läsare, för att du har följt med oss på den här resan. Nu fortsätter vi – mot framtiden!

- Redax

Författarpresentationer

Lars Wittlock

Lars Wittlock, född 1992, är uppvuxen och bosatt i Södertälje. 2016 var tiden mogen att vässa pennan och ge sig på fiktion. Sen dess har han fyllt sin översta byrålåda med noveller och texter, präglad av skräck och fantastik i gränslandet mellan det vi vet och det vi bara kan drömma om. Medverkan i Club Cosmos är hans första publicering, men om de kosmiska gammelgudarna vill, så blir det inte den sista. Utanför fiktionen har han arbetat som journalist inom TV och tidning, samt inom mediatextning. Livet utanför både jobb och skrivande spenderas i goda vänners och flickväns lag med musikteater och spel i alla format.

Till den här samlingen har Lars bidragit med novellen [*Månen bortom tid och rum*](#), som intog 1a plats i Club Cosmos novelltävling 2020.

Anna Talarczyk

Anna Talarczyk är född i Uddevalla 1982, och är boende i norra Bohuslän. Detta är både första gången hon blir publicerad och tillika hennes första novell i genren, men förhoppningsvis inte den sista. Till vardags arbetar hon som lärare i svenska som andraspråk på komvux.

Till den här samlingen har Anna bidragit med novellen [*Före efter*](#) som intog 2a plats i Club Cosmos novelltävling 2020.

Agneta Sikvall

En pensionerad f.d. bingovärdinna, kyrkogårdsarbetare och läkare. Läser allt men helst science fiction och fantasy. Följde med maken på en skrivarkurs, mest för solen i Spanien men blev biten och har lyckats få ihop en hel framtidsroman som jag givit ut på egen hand.

Till den här novelltidsskriften har Agneta bidragit med novellen [Vad vill kaffedrickarna med oss?](#) som intog 3e plats i Club Cosmos novelltävling 2020.

Månen bortom tid och rum

Lars Wittlock

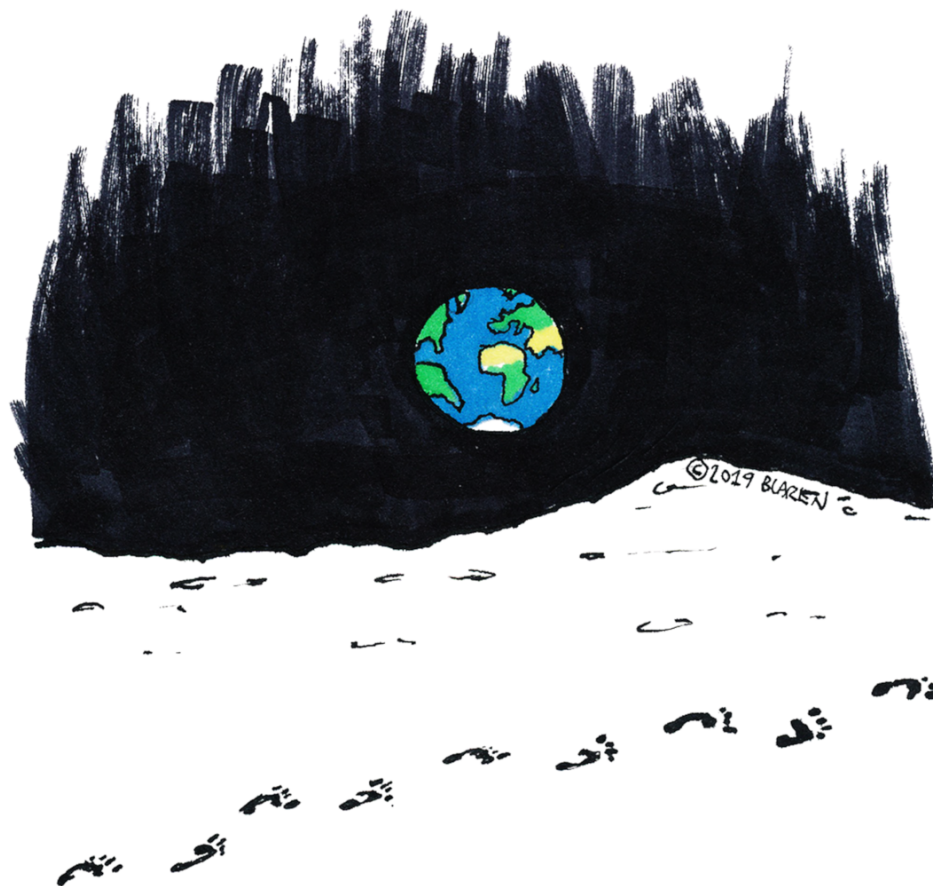

Illustration: Patrik Hultén

– Johansson? Johansson, återkoppla. Kom.

Det sprakade i komradion. Flygledaren lät stressad. Johansson hade ingen aning om hur länge de försökt kontakta honom.

– Johansson, återkoppla. Kom.

Proceduren för uppvaket var enkel: räkna nedåt från tio, blunda och för pekfingrarna mot varandra, och håll andan i tio sekunder. Allting fungerade som det skulle. Han kopplade loss selen som höll honom på plats i sovsäcken och simmade bort till kontrollbordet. Han var slö i huvudet. Trött i kroppen. Han plockade upp en vattenbehållare under sätet. Klämde om korken, så att vitamintabletten lossnade. Skakade flaskan och drack.

– Johansson, återkoppla snarast. Kom.

Han log. Det här var ögonblicket han hade väntat på. Han höll in talknappen på höger öronkåpa.

– Johansson ombord på Sleipner 1 hör dig. Kom.

Kjell Johansson föreställde sig hur flygledningen jublade – precis som i en gammal film. Vem vet hur länge de försökt få tag i honom? Han föreställde sig att någon slängde sin hatt i luften. En annan lossade slipsen och la fötterna på bordet. Två bittra fiender omfamnade varandra och hoppade jämfota. Sen slutade de lika tvärt. Blängde på varandra och skakade hand istället.

Flygledaren Grönroos stämma ljud igen.

– Välkommen tillbaka. Hur är Johanssons status?

– God vigör. En stark åtta.

Det var skönt att höra mänskliga röster igen. Han hade plågats flera nätter i radioskuggan bortom Venus. Man kallade det Venussjuka. Det drabbade den ensamme astronauten, sade man. Och det hade varit svårt i stunder. Han hade vaknat, svettig av hemska mardrömmar om att drunkna i Venus kokande hav, förlorad för alltid. Han försökte simma upp till ytan. De tafatta simtagen tog honom aldrig upp snabbt nog. Hans mardrömmarna kretsade alltid kring det, att vara förlorad och bortglömd någonstans. Skräcken över att aldrig komma hem igen.

– Skönt att höra, Johansson. Vi har solsken och molnfritt i Kiruna idag. Vindstilla. Nästan töväder. Hur är läget utanför dig?

Johansson tittade ut, höger om kabinen. Oväder härjade i Venus atmosfär. Det sken elakt brandgult. Han föreställde sig hur han ramlade ur kabinen, föll handlost ner mot ytan. Ner i havet. Sögs ner.

Mardrömmarna satt i ännu. Det blinkade, nästan rytmiskt, i de giftiga gasmolnen. Han hade hört om Venus våldsamma åskväder. Det var förtrollande vackert på håll.

– Ruskväder. 400 grader varmt på ytan. Blixtar och dunder och dödligt för vem som helst.

Grönroos skrattade.

– Fint. Hur är status på Sleipner 1?

– Status god. Skrovet intakt. Men vi har förbrukat mer bränsle än beräknat. Vi gick nog för nära Venus i kurs.

– Bränslestatus?

– 115 procent av budget.

– Vi tar med det i beräkningarna. Vi ser att du har avbrutit djupsömn vid fyra tillfällen.

– Stämmer.

– Sömnstatus?

– Fem. Högst sex.

– Uppfattat. Vi la dig nog i djupsömn lite för länge. Det blir lättare att sova nu.

Johansson log.

– Ser fram emot lite god sömn.

Grönroos skrattade igen.

– Fint.

I bakgrunden hördes någon ur flygledningen. Grönroos mumlade något tillbaka. Tonen i hans röst lät allvarlig när han fortsatte:

– Vi behöver status på Objekt E. Vad ser du i färdriktningen?

Johansson hade inte glömt sitt uppdrag – att lokalisera Objekt E. Det var hela skälet till att han skickas hit. Chanserna var som bäst bortom Venus. Och då var de fortfarande modstulet små. Han släckte fönsterpanelerna på högersidan. Det brandgula skenet försvann. Han släckte varselljusen i kabinen och mörklade instrumentpanelen.

– Mörkerjusterar. Återkommer inom kort.

– Uppfattat. Klart slut.

Kabinen mörknade. Johansson kisade ut i mörkret. Lät ögonen vänja sig.

Rymden var lika förtrollande vacker och skrämmande som Venus åskoväder. Avstånden var ofattbara. De starkast lysande stjärnorna utanför kabinen var nästan bländande. Ju längre han tittade, desto fler stjärnor tycktes dyka upp. Oräkneliga. Som snöflingor i en snöstorm. I fjärran ur mörkret föddes ljus från oändlighetens nebulosor, galaxkluster och kvasarer.

Det här var inte Johanssons första rymdfärd. Ändå slutade han aldrig att häpnas över att skåda det mörka, tysta kosmos från mitt i det. Han hade gjort flera rutinresor förut. Ibland var det satellitreparationer. Han hade kartlagt gravitationsfickor. Observerat kometbanor på avstånd. Det var en sak. Men så här långt hade han aldrig rest. Det var en dåres resa till det okända. Det visste han redan när han anmälde sig som frivillig. Det fanns inga garantier. Det som fanns – det som lockat honom – var chansen att göra sig odödlig. Han hade ingenting som väntade hemma på jorden. Få vänner. Ingen familj. Han var ingen speciell. Men nu skulle han hitta det som trotsade vetenskapen i modern tid. Han skulle hitta Objekt E. Det skulle göra honom odödlig.

Men rymdmörkret var förrädiskt. Johansson tappade perspektiven. Stjärnor som var miljontals ljusår bort tycktes komma närmare. Sluta sig runt honom. Huvudet kändes lätt. Svag yrsel. Han visste vad som höll på att ske. Det gick inte att träna för sånt här.

– Esrage till Sleipner 1. Kom.

– Esrage 1. Kom.

– Jag tappar avstånden.

– Svindel?

– Stämmer.

– Uppfattat. Det är ingen fara. Kontrollera din omgivning.

Johansson kopplade in syrgasreserven. Han höll upp vitaminflaskan. Det var inte ovanligt att drabbas av mörkersvindlar vid längre rymdfärder. Perspektiven förskjuts. Lurar ögat. Han visste vad som gällde, och synade flaskan. Jämförde den med sin egen hand. Förde den i olika avstånd från ögonen för att kalibrera sitt djupseende. Få bäring. Det hjälpte föga. Andningen kändes ansträngd.

- Johansson, vad ser du?
- Ser inte Objekt E än. Uppliver fortfarande mörkersvindel. Svårt med perspektiven. Tryck över bröstet.
- Uppfattat. Status?
- Medelgod vigör.

Skeppet krängde plötsligt till. Föll likt ett flygplan i en luftgrop. Pulsen skenade iväg.

- Esrage 1, upplever turbulens.
- Utveckla. Orsakat av vad?
- Vertikala krängningar. Orsak okänd.
- Magnitud?
- 1 av 4, uppskattningsvis.
- Uppfattat. Vi ser utslag i skrovet. Håll kursen. Ser du Objekt E ännu?
- Svar nej.

Det bultade i hans öron. Trycket över bröstet blev värre. Utanför kabinen växte sig fjärran galaxer större. Smälte samman i pulserande, obehagligt levande nät av ljus. Meteoror störtade fram kring hans skepp. Han såg ner på sina ben. De tycktes längre än vad de borde.

- Esrage 1, jag observerar kraftiga synförvrängningar.
- Precisera.
- Tjänningar i synfältet. Falska astralprojektioner. Det måste vara ett maskhål här.
- Det kan inte stämma. Håll dig lugn, Johansson. Status på Objekt E?
- Ser ej. Är ni säkra på att det inte är ett hål här?

Han mådde illa. Svalde och svalde igen.

- Johansson, vi ser ingenting som indikerar ett hål. Håll dig lugn.

Johansson försökte andas djupt. Det flimrade för ögonen. Svetten rann i pannan. Det kändes som att han drunknade bland stjärnorna. Han tappade känslan i läpparna.

- Esrage, jag upplever panikkänsla. Domningar. Flimmar. Synförvrängningar.
- Uppfattat. Fortsätt rapportera. Vi är med dig.

Johansson började se färger han inte visste fanns. Han såg enorma gasklot och märkliga former kräla ut ur mörkret. Hallucinationerna hotade att skena iväg med hans fantasi. Skeppet flög igenom kompakta skuggor som kom från ingenstans. Meteoror ven runt hans skepp, bara meter bort. Allting tycktes gå snabbare och snabbare. Han höll i armstöden så att knogarna vitnade.

- Synförvrängningarna förvärras.

Svaret dröjde. Kommunikationen blev sämre.

– Uppfattat. Vi läser gyrot. Gravitationen ökar. Vi misstänker strålning från ett hål, men det ska inte finnas någonting i din närhet. Håll kurs. Status på Objekt E?

– Ser ej.

Han for fram i en svärm av färger och ljus. Instrumentpanelen blev suddig och tycktes rinna ut i kanterna. Johansson försökte blinka bort det. Han såg ner på sina fötter. Rörde dem. De rörde sig. Men med en skrämmande fördröjning. Turbulensen blev värre. Skeppet vek av kursen. Han försökte räta upp den. Försökte kämpa mot paniken som obönhörligt rann över honom. Vifta bort rädslan över att inte veta vad som höll på att hända. Det var ohållbart. Han kunde knappt andas längre. Han behövde läkarassistans för att inte svimma.

– Esrange 1, jag klarar inte mer. Initiera protokoll 1.

Komradion sprakade. Tjöt i skärande toner. Han slog på öronkåpan.

– Jag upprepar: initiera protokoll 1. Kom!

Blod rann ur näsan.

– Grönroos! Initiera protokoll 1! Svara, för helvete! Kom. Kom!

Kjell Johansson, befälhavare ombord på Sleipner 1, stirrade sig blind på syner av främmande himlakroppar och ett bländande ljussken. Hans synfält vreds och tånjdes, nästan kröktes runt och i sig självt. Han trodde sig stirra på sig själv. Se in i sina egna ögon. Han visste inte längre var verkligheten slutade och var världsalltets avgrund tog vid. Han kunde längre skilja verkligheten från fantasin. Från en mardröm.

Rösten i komradion svarade aldrig på hans skrik. Skeppet börjades skaka. Hjärtat bultade. Han var utelämnad. Ensam i ett ändlöst djupt kosmos. Vilse i sina syner. Inte längre i kontroll över sin egen kropp. Det kändes som att han långsamt slets itu.

Hans egna vrål ekade i öronen när kabinen plötsligt svartnade.

Allt ljus han sett, alla syner han drivits till vansinnets rand av, drunknade och försvann. Som om han störtat i ett tomt, öde vakuum. Han kunde ha svimmat. Men han kunde röra sig. Kunde fortfarande se sig om. Men här fanns ingenting. Utanför kabinen tycktes själva världen ha upphört att existera – från en sekund till en annan. Han var förlorad i ett kompakt mörker. Det hördes inga ljud. Tystnaden var öronbedövande. Här fanns bara den gapande tomheten, som i de djupaste vrår dit ljuset aldrig når.

Han hade aldrig tänkt så noga på döden, men det var den enda tanke han kunde formulera i sitt huvud. Den tomma döden. Han försökte prata i komradion, men det kom inga ljud. Han kände stämbanden vibrera, men kunde inte höra sin egen röst. Han kände ett hårt tryck i öronen. Allting var svart. Färddatorn visade inga koordinater. Ingen position. Han hade ingen kurs. Han var någon annanstans nu. Vilse i ett ingenting, på väg mot ingenstans.

Skeppet drev vidare. Ljudlöst. Som på botten av en ocean. Hur länge visste han inte. Han visste inte. Satt bara i tystnad. Och väntade. Bara väntade. Var han nu var.

* * *

Komradion slet honom tillbaka till medvetande.

– ...nge 1 till Sleipner 1. Esrang 1 till Sleipner 1. Kom. Johansson, vad händer? Återkoppla snarast. Ser du Objekt E? Kom.

Han var i livet. Tillbaka. Från var visste han inte. Men han såg stjärnor igen. Skenet från solen i periferin. Hörde sina stressade andetag, och sitt skenande hjärta åter falla in i sin rytm. Det hettade i ansiktet. Han hade ingen känslor i armar eller ben. De kändes inte som hans egna. Han skakade på huvudet. Kände blodet i näsan. Smärtan i öronen.

– ...ohansson...

Det var tungt att svara.

– Jag är här. Kom.

– ...eipner 1. Rapportera status. Ser du Objekt E? Vi har förlorat din position...

– Sleipner 1 hör er. Kom.

Flygledningen pratade över varandra i den sprakande komradion. Grönroos lät uppgiven.

– ...pner 1 till Esrang...

– Jag hör er, för helvete. Sleipner 1 bekräftar kommunikation. Kom.

Men de hörde inte. De bara fortsatte. Fortsätte kalla efter Kjell Johansson och Sleipner 1 – fråga om Objekt E utan att reagera på hans svar. Signalen blev svagare, störningarna värre. Till sist lät det bara som trasiga viskningar innan kommunikationen slogs ut.

Johansson skakade. Adrenalinet slogs med rädslan. Han läste av gyrot. Gravitationspåverkan hade varit omöjligt stark. Men nu var allting tiggande och stilla. Mörkret hade skingrats. De starka färgerna, de märkliga formerna – allt var borta. Meteoror, nebulosor och gasklot hade fallit tillbaka i glömska och försvunnit. Rymden var lika stillsam som den varit sen begynnelsen. Han kopplade loss syrgasslangen. Torkade blodet ur näsan och tände upp kabinen igen.

Bränslenivåerna såg bra ut. Skrovet hade inte tagit någon skada. Hans färdriktning var fortfarande densamma. Han var på rätt kurs. I jakten på Objekt E. Han var tillbaka.

Men inte riktigt. Något var annorlunda. Något han anade, snarare än visste. En svag förnimmelse av att allt inte var som det borde. Var hade han varit? Vad hade hänt honom? Esrang hade förlorat hans position. Varför? Han stirrade på instrumentpanelen.

Hans kropp reagerade djuriskt. Instinktivt. Spändes som en båge. Den visste att något var fel innan han själv långsamt insåg det, när han såg sig om i kabinen.

Sedan uppskjutet från Esrang hade han färdats genom rymden i det starka ljuset från solen. Han var van vid att skeppets inredning och instrumentpanel badade i dess sken. Nu var Sleipner 1 nästan mörklagd. Skeppet var höljt i skuggor som grodde ur hörnen dit kabinens varseljus inte nådde. Solcellspanelerna på skeppets utsida visade minimal spänning och UV-sköldarna stod i reservläge. Det var som att solen plötsligt hade slocknat. Han simmade bort till kabinens ena fönster och tittade ut.

Utanför såg han solen brinna i eldigt orange. Men den var alldeles för liten. Alldeles för avlägsen. Det som borde vara en brinnande entitet, bländade och ofattbart stor, var inte mer än ett fjärran glödande klot. Någonstans kring den låg Venus i omloppsbanan – planeten vars radioskugga han nyss hade lämnat. Där borta fanns också hans hem. Jorden. De syntes bara som ytterligare ett par stjärnor bland miljarder andra. Han såg allt detta från någonstans i rymden där bara obemannade, övergivna rymdsonder ännu varit.

Kjell Johansson, befälhavare ombord på Slepiner 1, hade färdats tvärs över solsystemet – en resa som skulle ta år av hans liv. Hur länge hade han varit borta?

Han flöt tillbaka mot förarsätet. Hängde över panelen med blicken fäst rakt ut – ut i det okända. Han höll in talknappen på öronkåpan. Blinkade bort tårar. Struntade i om ledningen hemma på Esrange skulle höra eller inte. Han behövde bara höra sig själv säga det han inte riktigt kunde förstå.

– Esrange 1...

Orden fastnade i halsen. Yrseln kom tillbaka. Men denna gång var det inga synförvrängningar. Ingen mörkersvindel. Inga synvillor.

Utanför kabinen, från under skeppet, tornade en askgrå, solid himlakropp upp sig. Reste sig som ett blekt klot, höljt i dimmor och täta moln. Runt den cirkulerade små asteroider. Johansson såg cykloner över dess yta, med virvlar som bottenlösa slukhål, dra fram genom atmosfären. Hans hjärta slog ett extra slag. Han försökte se färddatort i periferin. Den visade vad han hoppades se. Här fanns inga andra planeter.

Det var ingen vanlig måne han såg. Den hade alla kännetecken: månstormarna, asteroidkedjan, det gråbleka höljtet.

Han hade hittat den. Objekt E – Lunar Enigma. Den omöjliga månen. Månen som inte borde finnas. Som observeras på olika håll vid olika tidpunkter. Som flyttar sig när ingen ser. Månen som tycktes röra sig på eget bevåg över himlavalvet, djupt bland rymdens oändliga tomhet. Månen som tycktes existera bortom tid och rum. Han stirrade så att ögonen sved.

Det fanns otaliga teorier kring den. Det mesta gissningar. Han mindes vad Esranges forskarstab berättat. Man visste att Enigma befann sig i ett kvanttillstånd av ständig superposition. Johansson hade fått förklarat för sig att månen saknade en fast position, såsom människor uppfattar sin omvärld. Den var inte som andra planeter. Andra månar. Den var inte på en enda plats. Den var överallt. Tills den observerades. Den var bara där den var, så länge någon observerade den. Annars var den i superposition. Då var den på alla tänkbara positioner, alla möjliga platser i kosmos, samtidigt.

Man visste inte varifrån den kom. Inte varför den betedde sig som den gjorde. Man förstod att den opererade på kvantfysisk nivå. Så långt var alla eniga. Kvantmekaniken var inte okänd. Tvärtom. Den var vedertagen. Den vetenskapliga praktiken var väldokumenterad. Men kvantmekaniken verkade på subatomär nivå. Bland elektroner. Bland protoner. Inte himlakroppar. Inte månar. Månen var en omöjlighet. Någonting som existerade utöver vad fysiken torde tillåta. En gåta. Och nu skådade Kjell Johansson gåtan med sitt blotta öga. Han hade funnit den. Men inte bortom Venus, där man hade trott. Dit han hade skickats för observation. Han hade funnit den någon annanstans – långt bortom civilisationens yttersta gräns. I djuprymdens ensamhet.

Han försökte kontakta flygledningen igen.

– Esrange 1. Ser Objekt E, 2 grader västlig riktning om lagd kurs. Låser kamerorna. Bekräfta synbarhet snarast. Kom.

Han väntade sig inget svar, utan famlade med instrumentpanelen. Kände sig fram – hela tiden utan att släppa Enigma med blicken. Han hade prickat rätt på miljonen. Hittat nålen i höstacken. Han fick inte blunda. Inte titta bort. Inte blinka för länge. Tappade man bort den ur sitt synfält – om än bara för en sekund – kunde den vara borta. Hur han hade hittat den, varför den var här... Han hade inga svar. Han var bara observatör – den enda, så vitt han visste. Han fick inte tappa bort den nu.

Johansson låste kamerorna på Enigma. Han kunde handgreppet utan att titta. Kunde justera koordinaterna, en grad i taget. Hydrauliken från kamerorna lät under kabinen. De surrade och väste. Kalibrerade. Det gick långsamt, men snart matade de bilder av den askgrå, gåtfulla månen.

– Objekt E är låst. Kom.

Johansson slöt ögonen. Lutade sig tillbaka i stolen. Tryckte handflatorna mot ögonlocken. Det rann tårar. Vissa av ansträngning, andra av glädje. Några av sorg. Han visste inte var han var – bara att han var långt hemifrån. Långt bortom den radie kring jorden inom vilken man fortfarande hade en chans att hämta hem honom. Nu var han ensam. Helt ensam.

Men han hade åtminstone lyckats. Han hade hittat Enigma. Låst den i sitt läge. Det var mer än någon annan gjort. Och det lilla man visste om månens plats och rum i universum var trots allt åtskilligt mer än det man visste om den faktiska himlakroppen. Gängse uppfattning var att den åtminstone var en solid massa, och inget gasklot. Den var inte stor. Tredubbla massan av vår egen måne, brukade man säga. Den såg död ut. Död på ett sätt som jordens egen måne kunde verka vara, de becksvarta vinternätter då den stod enslig på himlen och lyste på Johanssons farstutrapp.

Kjell Johansson kände gråten välla fram vid tanken på att han lämnat jordelivet bakom sig. Han var förlorad i universums avkrok. Aldrig mer skulle han skåda den gamla, konstanta månen om natten på släktgården hemma i Norrbotten igen – hemmet som han en gång velat lämna för världsrymden. Det kändes dåraktigt nu. Här, i utkanten av universum, längtade han förgäves hem igen. Han hade stirrat in i hjärtat av kosmos mörker och sett vad som fanns där. En tomhet. Han kände sig inte odödlig. Bara vilse. En kapten som inte visste var han var. Som inte visste om någon hörde honom längre.

Enigma var funnen. Hans uppdrag var slutfört. Egentligen. Men nu fanns ingen väg tillbaka. Han var förlorad. Kvar fanns bara vägen framåt. Framåt – in i det okända.

– Esrange 1, Sleipner 1 sätter kurs mot norra polen på Objekt E. Kom.

Johansson låste kursen. Gasreglagen på ovansidan skeppet varvade upp, och tryckte Sleipner 1 nedåt. Gyrot gav utslag. Gravitationen ökade igen. Kabintrycket justerades. Skeppet började tippa åt babord. Drog inåt. Sleipner 1 befann sig i Enigmas våld nu.

Han drog i de tre spakarna ovanför huvudet för att aktivera nödnavigationen. Han skulle inte klara av att manövrera i blindo genom cykloner och täta moln på egen hand. Det var allt eller inget nu. Det var inte längre någon idé att försöka ta sig ur gravitationsfältet. Han skulle tömma bränsletankarna. Tappa styrförmåga och störta nedåt. Och om han skulle lyckades ta sig bort från månen, vem vet vad som väntade? En evig väntan på döden ombord? Han var redan förlorad. Men han hade inte gett upp. Han skulle vara den första att sätta sin fot där det inte borde vara möjligt. Han hade ju kommit så här långt.

Instrumentpanelen slog om – miste den blinkande färgpaletten till en solid, dämpad röd färg när skeppets autopilot tog över. Han spände säkerhetssele, låste hjälmen. Ökade syrgasflödet i dräkten, säkrade huvudet med två spännen i nackstödet och tog ett djupt andetag.

Sleipner 1 rörde sig ryckigt. Krängde åt sidorna. Motorerna varvade ilsket. Enigma växte sig större. Johansson talade in komradions tystnad för vad som kunde vara sista gången.

– Sleipner 1 till Erange 1. Nödnavigering påbörjad. Planerad landning på 162.09.228, 92.92.653, norra polen, på Objekt E.

Han visste inte vad han skulle säga. Det här var inget som han hade tränats för. Hur tränar man för att landstiga någonstans som inte borde vara möjligt? Var det ånger han kände?

– Önska mig lycka till. Nu gör vi det ingen trodde var möjligt. Klart slut.

Johansson tog spjörn mot pedalerna. Kabintrycket sjönk. Han tvingade sig själv att inte blunda.

Kvart över fyra på morgonen bröt Sleipner 1 genom exosfären på Objekt E. Det dånade i skeppets skrov. Metallen vred sig i plågor. Kabinen badade i rött. Det mörknade snabbt när skeppet föll igenom Enigmas yttersta atmosfärlager. De grå, täta molnen svalde ljuset från den fjärran solen. Det var snart omöjligt att se annat. Han visste ingenting om förhållandena på Enigma. Allt kunde vara fruset. När som helst kunde han slå i ett solitt skikt av is. Han kunde krascha i sanddyner av aska. Eller djupa hav. Ingen visste om det fanns liv här. Johansson visste ingenting. Han visste inte ens om han skulle överleva.

Färddatorn spelade en helvetisk symfoni av varningssignaler. Sleipner 1 föll för snabbt. Johansson slungades runt i stolen. Han försökte fokusera blicken utanför kabinen. Altitudreglaget under skeppet varvade upp, bromsade in fallet. Johansson trycktes ner i stolen. Gled nedåt så att säkerhetssele skar in mellan hans ben. Hjälmfästet i nackstödet hotade att dra loss hela hans huvud.

Han kämpade för att behålla medvetandet. Skrovet knycklades ihop. Stålnitar och skruvar sköts ur sina fästen och studsade mot skeppets inredning. Han hörde pistolliknande knallar av metall mot metall. Legeringar och svetsfogar slets itu med mekaniska skrik. Men ännu var Sleipner 1 intakt. Johansson knöt nävarna. Bönade att skrovet skulle hålla, och att skeppet inte skulle slitas itu med honom i det.

Sekunder kändes som minuter. Han bet ihop. Gav efter och blundade. Och höll ögonen slutna genom oväsendet, tills han hörde gasreglagen på skeppet varva ner. Kabintrycket minskade. Varningssignalerna tystnade. Felkoderna slutade blinka genom ögonlocken. Han tittade upp.

Molnen glesnade. Skeppet sjönk ner i en stilla luftficka. Stabiliserades. Nödnavigatören hade bränt långt över halva tanken med bränsle för att bromsa in skeppet. Han saknade statusindikatorer för det mesta ombord. Nödprotokollet hade förseglat hela aktern. Ytterluckan till luftslussen saknades. Förmodligen hade den slitits ur sina fästen. Han hade förlorat två av tio motorer. Sleipner 1 var illa åtgånget, men färddugligt. Och han levde.

Han närmade sig månens innersta atmosfärlager. Snart skulle han skåda Enigmas innersta. Skeppet omgärdades av silhuetter av sotsvarta åskmoln. Grenliknande blixtrar slog upp bland dem. De rörde sig mot honom, samtidigt som motorerna varvade upp och Sleipner 1 gjorde en sista djupdykning, genom de lägsta, bleka stackmolnen och bröt igenom Enigmas troposfär.

* * *

Ett fantasilandskap, som sprunget ur febriga drömmar, mötte Kjell Johansson nedanför molnen. Syner han aldrig trodde han skulle få se. Den första glimten av en värld som han inte var ämnad att se.

Enigmas yta badade i ett kallt, märkligt blått ljus. Sanddyner böljade fram under honom. Enorma, stilla sjöar, fyllda av en oljig vätska mynnade ut i spretiga floddeltan. De rann som sjuka ådror i marken.

Längs stränderna stod flera meter höga, smala, slingrande stalagmiter, med vad som liknade grenar som växte ur dem – hopflätade i nät och nästan mänskliga mönster, som om de höll hand.

Stora gejsrar pyrde i skrevorna på tomma slätter och spydde ur sig samma svarta sörja som rann i sjöarna. Han såg flyttblock, stora som fartyg, ligga strödda som grus överallt. Han flög genom en dal, kantad av väldiga bergskedjor, spetsiga åsar och rämnade bergsmassiv. Johansson såg monstruösa vulkaner i fjärran. Tung rök rann nedför klippsidorna – samma rök som måste ha svept månen i sin grå slöja en gång för länge sedan.

Han flög närmare marken, över en ravin. Det blå ljuset strålade ur den sotsvarta avgrunden, från underjordiska, lysande forsar som rann nere i djupet – som en blottad artär i en trasig kropp. Han såg vad som liknade norrsken, som hängde så lågt under de grå molnen att man kunde ta på dem. De dansade som en ändlös gardin i alla väderstreck på himlen. De lyste i samma främmande färger Johansson skådat i skuggan bortom Venus: bländande magenta, vibrerande turkost, strålände violett och brinnande blodrött.

Han gled sakta över vidsträckta, bleka fält av damm och sand. Där växte trädhöga svampliknande strukturer, sprungna ur ett tjockt och snårigt system av knotiga rötter. Han visste inte om det var stenformationer eller levande ting. Men han inbillade sig att de följde hans färd.

Han närmade sig den norra polen. Koordinaterna pekade mot mitten av vad som verkade vara ett fruset hav. Den frusna ytan speglade Enigmas arktiskt blåa ljus, och norrskenets spektrum av färger. Men ju närmare han kom, desto mer tycktes det skimrande istäcket lösas upp i kristaller. Det gick upp för honom att månens norra pol stod mitt i en väldig, tom krater vars botten han inte kunde se från luften. På kraterns sidor gapade djupa håligheter. Han ryste vid tanken på vad – om något – som huserade i gångarna under jord.

Johansson justerade koordinaterna. Tog sikte på kraterns rand. Sleipner 1 kompenserade med motorerna. Han studerade färddatorn för att få uppgifter om förhållandena på den flyktiga, mystiska månen.

Det var kallt utanför – drygt 40 minus. Johansson tog prover på luften. Månen var syrefattig som väntat, och metanhalterna i luften var försumbara. Om det någon gång funnits liv här var det borta sedan länge. Ingenting inhemskt levde på månen. Han var lättad att få läsningar från de vitala bioinstrumenten. Man hade teorier om att det skulle vara möjligt att landstiga på månen, men som med det mesta gick det aldrig att veta säkert.

Kratern vid norra polen växte sig större. Tiden till landsättning räknade ner. Hydrauliken i landningsstället väste under kabinen. Sleipner 1 bromsade in. Johansson kalibrerade gyrot. Nödnavigeringen höll skeppet stadigt. Han öppnade samtliga kamerakanaler, riktade dem mot ytan. Kratern omgärdades av flera stenblock. Han justerade gyrot ännu lite till, och gick in i landningsläge. Motorerna tystnade. Skeppet gled ljudlöst nedåt.

Johansson såg på klockan – 27 minuter över fyra på morgonen. Han höll in talknappen på den sedan länge tysta komradion, samtidigt som Sleipner 1 landade på fast mark för första gången på länge. Och sista gången för resten av hans liv.

– Sleipner 1 bekräftar markkontakt med Objekt E.

Han hade landat på det som ingen trodde var möjligt. Han kopplade loss sig, nästan svävade bort till kabinens luftsluss och krängde på sig rymddräkten. Han var uppspelt. Euforisk, men sorgsen. Vad som helst kunde hända nu. Han skulle ta sina första steg i en främmande värld – samma värld där han skulle sluta sina dagar. Han fingrade på reservdräktens hjälm. En svensk flagga var målad på sidan. Någonting skulle han lämna kvar här, annat än sig själv.

Han tog hjälmen under armen och klättrade in i slussen. Fumlade med säkerhetspörrarna, och höll på att slå in fel riktvärden vid tryckutjämningen. Han längtade ut. Längtan ut på månen var starkare än längtan hem. Han struntade i allt annat nu. Luftslussen väste högljutt. Rymddräkten smet om kroppen. Han skruvade i syrgasslangen så hårt han kunde och vred om spärrlåset på ytterluckan.

De första stegen var ostadiga. Han höll tag i metallstegen. Lät cirkulationen i musklerna komma igång ordentligt medan han såg sig om. Ytan var spöklikt stilla. Han hörde bara sina egna tunga andetag. Den grusiga sanden under stövlarna krasade. Styrkan i musklerna återvände snabbt. Han vågade sig längre bort från skeppet, och började vandra bort mot norra polen. Målet med hans uppdrag, som ensam befälhavare ombord på Sleipner 1, hade varit att lokalisera Enigma. När han nu gick på dess yta var hans fast beslutet att sätta det närmaste en flagga han kunde komma på den norra polen. Det skulle inte vara för intet som han gick under ute i djuprymden på en enslig måne som kretsade kring mörker och gåtor.

Han nådde upp till randen av kratern, föll på knä och såg ner.

Nere i kratern dansade iskristaller som en tunn slöja – som dimma om hösten. Slickade kraterns sidor. Men det var inte dimman i sig, eller månens isande vakuum som fick Kjell Johanssons kropp att stelna. Nere i botten av kratern stack metalldelar upp, kors och tvärs. De låg i ett gytter av vridet stål och skärvor av glas. Svedda stålbalkar och sotiga motordelar. Slangar och gummiledningar ringlade sig som ormar längs backen. Det låg plåtpaneler halvt begravda i sanden, blästrade och blekta av kosmiska stormar. I ett ögonblick försökte han missta dem för rester av satelliter. Rymdsonder. Men han kände allt för väl igen orden som stod på panelerna. Om och om igen.

SLEIPNER 1

SWEDISH SPACE PROJECT

ESRANGE, KIRUNA

SWE

Krossade under panelerna eller störtade i sanden, i deformerade, krokiga högar, låg de strödda – rester av mänskliga kroppar. Kroppar med spruckna rymddräkter, trasiga hjälmar och avslitna syrgasslangar. Han vägrade räkna dem. Obönhörligt tycktes de dyka upp – fler och fler. Som slocknade stjärnor.

I de dunkla håligheter längras kraterns sidor låg ännu fler. Som om de hade krälat för sitt liv i jakt på något slags skydd. Han kände igen dem. Alla av dem. Kände igen deras dräkter: den vita rymddräkten, med ljusblå- och gulrandiga ärmor. Samma dräkt som han själv bar. Han visste vilket namn som stod inbroderat, framför tre kronor i guld, i dräkterna. På vänstra sidan, närmast de hjärtan som slutat slå i sanden.

Han var en av flera på Enigma. Men de var alla han själv.

Vansinnet tvingade Johansson på fötter. Han sprang och snubblade tillbaka till sitt eget – sitt intakta – skepp. Ovanför honom öppnade sig himlen. Molnen skingrades. I skenet av Enigmas blå ljus såg han sin egen panikslagna skugga framför sig. Någonstans i huvudet hörde han Grönroos, genom en tjutande komradio, efterfråga Johanssons mentala status. Den fanns inte längre.

Han kravlade in i luftslussen. Tryckutjämnade och knuffade upp innerluckan. Han slet av sig rymddräkten, vinglade fram till instrumentpanelen och hängde på sig öronkåpan. Skrek in i komradion, men möttes bara av tystnaden. Johansson riktade om kamerorna på ovansidan kabinen. Låste dem på skeppets hemkoordinater. Lyssnade till hydraulikens väsande när kamerorna justerades i riktning mot jorden. Väntan på bilderna kändes ändlös. Han behövde se något han kände igen. Något han trots allt höll kärt. Se någonting som gjorde att han kunde klamra sig fast vid sitt förstånd.

I kameraskärmen syntes jorden bara som en suddig formlös skepnad, förvrängd genom tid och rum. Han ökade brännvidden. Forcerade skärpedjupet. Slog på skärmarna. Han tömde sitt sista bränsle och skeppets alla energireserver för att fokusera djuplinserna. Han skulle se sitt hem en sista gång, om än på avstånd.

Bilden av jorden blev skarpare. Trädde fram som ett litet, falnande hopp. Han kände en stunds flyktig lättnad vid åsynen av sin gamla hemplanet.

Men det var inte samma planet Johansson hade lämnat en gång i tiden. I kamerorna såg han en jord som mer liknade Mars. De få landtytor han såg var svedda och röda, som av ett väldigt inferno av eld eller svepta i väldiga drivor av glödande sand. Ett oändligt stort, sammanvuxet hav täckte jordens yta. Vattnet hade slukat hela kontinenter.

Han såg resterna av vad han trodde var norra Europa. Höga Alperna. Uralbergen. Skanderna. Skotska höglandet. Topparna och platåer stod som klippiga öar i havet. All jordens grönska var borta. Kuster slukade. Kvar var bara eldhärjat inland och vatten.

Jorden hade förändrats. Han förstod det inte. Det var obegripligt. Det kändes som att stirra in i en avlägsen, död framtid där människan förbrukat planeten och lämnat länder och kontinenter att vittra bort och erodera ner i ett vidsträckt världshav.

Kjell Johansson kunde ha blivit sittandes, och dött med blicken fäst på kvarlevorna av vad som en gång varit jorden, förlorad i vansinnet, om det inte vore för ett ljud han gett upp tanken på att höra igen. Han hörde röster. Mänskliga sådana – från komradion.

Han lyssnade i radion. Hörde ljud – trodde han. Eller vanföreställningar. Ekon. Han hängde på sig hörlurarna. Där hördes en röst. Det var en röst som han inte kände igen. Det var inte Grönroos. Någon pratade på ett språk han inte begrep. Han tryckte in talknappen. Det fanns inget mer att förlora än förståndet nu.

– Det här är Kjell Johansson, befälhavare ombord på Sleipner 1... Vem där? Kom.

Röster trängdes i komradion. Ett virrvarr av människor pratade. Det hördes dåligt. Han kunde inte urskilja mer än några ord. Ord som han ändå inte förstod.

En ensam kvinnas röst tog över.

– Sleipner 1. Du pratar med Station Aurora Scandia. Over.

Kvinnan som pratade bröt kraftigt på vad som lät som flera dialekter samtidigt.

– Återupprepa. Kom.

– Sleipner 1. Du har kommunikation med Station Aurora Scandia. Over.

Johansson hade aldrig hört om Station Aurora Scandia.

– Identifiera er.

Han tänkte på alla de kroppar, klädda i samma rymddräkt som han själv, som låg halvt begravda i den grå sanden på den här gudsförgätna månen. Var han i livet? Drömde han? Var detta skärselden han läst om? Ett helvete – men inte på jorden.

– Affirmative, commander Johansson. Du talar med flight director Petersen på basen Station Aurora Scandia.

Johansson ville höra röster han kände igen – som visste vem han var. Som visste var han var.

– Upprätta kommunikation med Estringe 1 snarast.

De främmande rösterna mumlade åt varandra.

– Estringe 1 är en del av Station Aurora Scandia sedan länge, commander Johansson.

– Jag förstår inte. Jag vill tala med flygledare Grönroos på Estringe 1.

Svaret dröjde.

– Negative.

– Varför inte?

Johansson stirrade på den översvämmade, eldhärjade planeten i sina kameror.

– Du har varit borta länge, Johansson. Grönroos finns inte med oss längre. Han var den sista flygledaren på Estringe 1, innan basen övertogs av The European Space Agency inom ramen för massevakueringarna. Du pratar med det som är kvar av Estringe 1.

Johansson förmådde inte prata. Petersen fortsatte.

– När var senaste kommunikationen du hade med Estringe? – Ett par timmar sedan.

Han drog sig för att fråga det han undrade mest av allt. Han var rädd för svaret.

– Hur länge har jag varit borta?

Petersen lät honom vänta för länge.

– Det här är first contact på 93 år och 9 månader.

Han tänkte på det kompakta mörker han rest igenom. Han måste ha dött där. Fastnat i en omöjlighet. 93 år. Han hade ju lyft från Estringe för bara drygt två månader sen.

– Jag förstår att det är mycket att ta in. Men vi är glada att höra från dig, Johansson. Vi har observerat flertalet rumskloner av dig. Du är den första som lyckats landa intakt på Enigma.

Johansson hann inte svara.

- Du är historisk. Vi har väntat på att få kontakt med dig. Dina rumskloner som tagit sig ur Feralen har inte klarat landsättningen på Enigma. Du hade tur. Du slungades ur Feralen i rätt position.
- Vad har hänt mig?

Frågan lät ynkelig. Hans ögon tårades. Rösten var tjock.

- Du har rest till framtiden, Johansson – genom en Feral.
- En vad?
- En Feral – ett kombinerat maskhål och svart hål.

Det lät som en saga.

- Vi får bilderna från dina kameror nu, Johansson. Vi ser det du upplever dig nyss ha sett. Vad som hände bortom Feralens händelsehorisont. Vad som hände efter Esranges sista observation av dig. Bilderna bekräftar vad vi har trott om maskhålen: visuella artefakter, förvrängningar av ljuset. Vi kan följa dig hela vägen genom maskhålet, hela vägen in i svarta hålets gravitationskärna innan vi tappar bilden.

Petersen ignorerade hans snörvlande. Hon lät uppspelt.

- Den måne du landat på, Enigma, cirkulerar kring en särskild Feral. Dessa är bundna till varandra, i en ständig kollisionskurs. Men när de kolliderar skapas en paradox.
- Jag förstår inte.
- Enigmas superposition – dess kvanttillstånd i samtliga positioner simultant – innebär att den inte kan slukas av Feralen. När månen kolliderar med Feralen uppstår en paradox. Eftersom vi inte kan se bortom Feralens händelsehorisont kan vi inte observera Enigma. Och när vi inte observerar den, då är den överallt samtidigt. Både i Feralen och inte.

Han förstod ingenting. Ville inte förstå.

- Det är avancerat, Johansson. Du slukades av Feralen i närheten av Venus. Detta hände exakt samtidigt som en kollision mellan Feralen och Enigma. Paradoxen som uppstod har tvingat ut dig ur Feralen. Vi vet inte varför. Vi vet inte hur. Inte än.
- Det finns flera av mig. De ligger i en krater...
- Rumstiden fungerar annorlunda inuti Feralen. Din färd genom den har gett upphov till ett antal rumskloner – hur många vet vi inte – som försökt landa på Enigma i alla dess möjliga positioner. Vi har kunnat följa flera av dem genom åren. Ingen av dem har lyckats landa – inte förrän nu.

Kjell Johansson, befälhavare ombord på Sleipner 1, föll i gråt.

- Jag förstår att det är svårt, Johansson. Men mätningarna från ditt skepp – dina vittnesmål – ska ge oss svar om Enigma. Och om Feralen. Vi tror att Enigma är nyckeln till interstellära rymdresor. Vi tror att den kan ta oss till andra galaxer. Att den kan ge oss möjligheten att kolonisera exoplaneter. Du har svaren, Johansson – och vi ska hämta hem dig.

Han undrade vad "hem" var för något. Petersen fortsatte.

– Har du någonting du kan lämna efter dig? Som visar vem som var först? Vem som började skriva historien om Enigma?

Han såg ut genom kabinen, bort mot kraterns rand. I sanden, vid åsynen av liken av alla sina jag, hade han lämnat reservhjälmen. Det tonade visiret sken i solens avlägsna strålar från en ny tid. På hjälmens sida lyste svenska flaggan i havsblått och sommarvackert gult.

– Ja. Det har jag.

– Bra. Vi har dina koordinater. Stay put, så ska vi hämta dig, Johansson. Välkommen hem. Over and out.

Före efter

Anna Talarczyk

Illustration: Katarina Bengtsson

”Du kan ställa väskan där”, sa jag och pekade på utrymmet bakom sulkyns provisoriska sits.

Morgan tittade misstroget på mig, sedan på Tim och så på mig igen. ”Vi har en bil, en jeep”, skyndade jag mig att tillägga, medan jag rättade till Tims seldon. ”Men den startade inte i morse. Batteriet tror jag, ska se om jag kan få tag på ett nytt.”

Vetskapen om att det trots allt fanns fordon på basen verkade göra Morgan lite bättre till mods. Han lastade väskan på vagnen och satte sig försiktigt på sitsen. Med benen på durkgolvet först noterade jag. Det kunde vara farligt, om Tim blev skrämmd och satte av kunde han fastna och släpas efter. Tim gick med på att dra vagnen, och vi var oftast överens om åt vilket håll vi skulle, men att säga att han var inkörd, det var en överdrift. Tim var trots allt ingen häst.

”Vad tror mekanikerna?” undrade Morgan.

”Mekanikerna? Det finns inga mekaniker”, svarade jag och smackade på Tim som ovanligt tjänstvilligt började röra på sig. Han ville antagligen också göra ett gott första intryck.

”Ursäkta kapten, men finns det ingen fordonsenhet?”

Jag vände mig mot Morgan. Hur gammal kunde han vara? 25? Ännu yngre? Antagligen var detta hans första placering. Jag hade hoppats på någon som var lite äldre, lite mer härdad. Inte en ung kille direkt från träningscentret som skulle följa regelboken, ha uniform och förvänta sig uppbackning från olika enheter vid minsta lilla problem.

”Var tjänstgjorde du under din slutträning?” frågade jag. ”Och kalla mig Maria, vi är inte så formella här.”

”Sydöstra”, svarade han. ”Men jag har varit på Öarna också.”

”Du kommer att upptäcka att NVU är väldigt annorlunda. Vi har inte samma resurser som ni har i söder. Vad har de berättat för dig?”

”Bara att ni, eller vi”, rättade han sig, ”är den nordvästligaste utposten och att det är en liten bas.”

”Berättade de hur liten?”

Morgan skakade på huvudet.

Helvete, tänkte jag. Den här killen har ingen aning. Han kommer att ta nästa tåg tillbaka till civilisationen, det skulle i och för sig inte bli förrän om tre månader, tidigast. Men det var tveksamt om tre månader var tillräckligt för att han skulle vänja sig vid livet på den Nordvästra utposten, eller NVU som vi kallade den, och vad som ur hans perspektiv måste vara ett ytterst okonventionellt sätt att sköta saker.

Vårt egentliga uppdrag, att säkra gränsen, var det som vi lade absolut minst tid på. Istället handlade arbetet om att någotsånär upprätthålla grundläggande samhällsfunktioner för de knappt 300 invånarna som bodde i anslutning till basen. Vi fungerade som polis, bank, post, socialkontor, utbildningscenter och vårdcentral. Dessutom såg vi till att invånarna kunde hålla kontakt med resten av världen, något som var förvånansvärt svårt trots att den numera var så liten. Och det ”vi” jag pratar om var endast fyra personer. Jag själv, Max, Sara och nu också Morgan, som satt i sin rena uniform med Federationens emblem på bröstet. Själv var jag idag, som de flesta andra dagar, civilklädd. Det enda som avslöjade min koppling till militären var den ljusgrå jackan som en gång i tiden haft samma grafitfärg som Morgans, men nu bleknat betydligt. Det fanns förresten ingen anledning för mig att bära uniform, alla visste ändå vem jag var.

Vi hade åkt i nästan en timme nu. Tim travade på i en behaglig takt, sin vana trogen mitt på vägen. Trots att vi sällan mötte trafik reagerade han knappt när vi plötsligt fick möte. Han makade sig bara så pass till höger att den vita skåpbilen precis kunde passera.

”Vem var det där?” frågade Morgan, när jag nickat en kort hälsning till föraren.

”Jonasson, han äger varhuset.”

Morgan visslade imponerat.

”Eller ja”, fortsatte jag för jag insåg att jag gett honom falska förhoppningar. ”Det är snarare än lada med gamla prylar från tiden Före. Sådant Jonasson hittat när han gett sig utanför den tredje zonen.”

”Utanför?”

”Ja, Jonasson är inte den ende som korsat gränsen, men ingen har varit så långt västerut som han. Först trodde alla att han var galen. Han hade en egentillverkad skyddsutrustning som han gjort av någon slags dykardräkt, han såg inte klok ut!” Jag skrattade vid minnet. ”När han gav sig av första gången trodde nog ingen att han skulle återvända. Om inte strålningen dödat honom skulle Fyrorna ha gjort det. Men efter ett par veckor kom han tillbaka, med bilen fylld av saker som vi bara hade kunnat drömma om. Sådant från Före.”

”Men det är ju förbjudet att lämna den tredje zonen? Vi borde väl stoppa honom?”

Jag ryckte på axlarna.

”Om han vill riskera livet, så inte mig emot. Och titta!”

Jag lyfte upp min vänsterfot så att han kunde inspektera cowboystöveln. Även om Nordvästra var en fattig och händelselös utpost, så kunde vi, tack vare Jonasson, åtnjuta en individualistisk klädstil.

Fyrorna. Jag hade inte tänkt på dem på länge. Det var de människor som vägrade att ansluta sig till Federationen. De som inte accepterade villkoren, som vägrade överge sin religion, som envisades med att tala sitt modersmål, eller som ansåg att militären borde överlåta makten till en demokratiskt vald regering. De levde i de osäkra zonerna, eller de hade gjort det de första åren i alla fall, nu var de flesta förmodligen döda, om inte av svält så av strålningen. Jag försökte komma ihåg sista gången vi hade haft någon som försökte ta sig in, det måste ha varit under mitt första år när jag kom tillbaka efter utbildningen. Men till skillnad från Morgan hade jag vetat precis vad som väntade, eftersom jag hade bott här sedan jag var liten. Det var mina föräldrar som hade varit med och byggt upp basen. De hade kommit tillsammans med ett hundratal andra efter att det visat sig vara ett zon tre-område, det västligaste som fanns, den Nordvästra Utposten. Bortom vår gräns tog världen, i all praktisk bemärkelse, slut.

De första åren Efter hade många människor sökt asyl. De kom från hela världen, men de flesta söderifrån och de få som kom genom vår utpost valde oftast att flytta vidare. Kanske var det de kalla vintrarna som gjorde det. Kanske var det hur spartanskt livet var. Söderut fanns små städer, tusentals människor och en infrastruktur. Här fanns bara skog, berg och en märklig tung tystnad som kunde driva besökare till vanvett, men som jag älskade.

I vårt kollektiva medvetande finns ett Före och ett Efter. Fast egentligen finns det två Efter. Det är Efter och så är det Efter De Andra.

Före pratar vi allt mer sällan om, och om ett par decennier kommer de som minns den tiden att vara borta. Det är också bara de som vet varför det finns ett Efter. Jag har läst om vad som hände många gånger, men problemet är att ingen vet säkert. Eller rättare sagt alla vet säkert, saken är bara den att så många olika sanningar verkar finnas.

Det var en meteorit. Det var en kärnvapenattack. Det var en reaktorhärds smälta. Det var ozonlagrets uppluckring. Det var utomjordingar. Det var ett straff.

Vad trodde mina föräldrar? Märkligt nog kan jag inte minnas att de någonsin pratade om det. Troligast är nog att de faktiskt hade pratat om det, och att de hade pratat uteslutande om det i så många år, att när jag blev tillräckligt gammal att förstå så hade de talat klart om saken. Sedan inträffade den händelse som i min värld är det egentliga första Efter, men som i ett större perspektiv inte har någon som helst betydelse, min mammas död.

Min mamma dödades av en tiger. Det låter otroligt, till och med för denna tid. Alla kvarvarande människor lever i det område som Före utgjorde norra Europa. Ändå dödades min mamma, och tre andra nybyggare, av en tiger under senvåren det femte året.

Hur osannolikt det än verkade så fanns det en helt naturlig förklaring. Det visade sig att basen hade byggts några mil söder om en djurpark. Om något mer djur rymt så såg vi det aldrig. När parken väl upptäcktes, efter tigerattackerna, var nästan alla djur sedan länge döda. På något mirakulöst sätt hade en elefant och en liten grupp zebror lyckats överleva. Elefanten dog tyvärr några år efter att vi tagit den till staden, jag minns den bara vagt, men zebbrorna trivdes. Tim, som nu drog vårt lilla ekipage, var den fjärde generationen som vi fött upp på basen och den första som varit något sånär samarbetsvillig.

Jag visste såklart varför Morgan hade sökt sig hit. Även om det inte längre fanns några av De Andra kvar här så omgärdades platsen ändå av viss mystik. Om det inte vore för det som hade skett här för tio år sedan så hade basen nog helt fallit i glömska. Nu fanns det ändå en liten anledning för Federationen att bry sig om oss, även om det bara var i form av ett minnesmärke över den händelse som kommit att bli det andra Efter. En händelse som vi trodde skulle förändra allt, men som i slutändan kommit att bli lika betydelselös som att en tiger dödat fyra personer en vår för över trettio år sedan. Det första Efter, det som raderat den absoluta majoriteten av jordens befolkning, det var för mig något vagt och obestämbar. För mig var det Efter mammans död och Efter De Andra.

”Har du varit i Huvudstaden?” frågade han. Kanske för att bryta tystnaden.

Jag skakade på huvudet. Jag hade aldrig lämnat mitt distrikt, förutom under utbildningstiden. Då hade jag spenderat tre år på ett träningsläger beläget om möjligt ännu mer avsides än vår bas. Jag hade aldrig besökt något som kunde kallas en stad, än mindre Huvudstaden.

”I Huvudstaden”, fortsatte Morgan, ”är luften tjock, det är som att du kan ta på den. Nästan all tillverkning sker där, det finns nästan lika många fabriker som det finns bostadshus.”

Jag nickade. Jag hade aldrig tänkt på var varorna som kom med tåget tillverkades. De kom, de lastades av i det stora magasinet, och sedan turades jag och Jonasson om att transportera dem till basen. Det var extra fördelaktigt för Jonasson eftersom han fick ersättning för att han körde varorna som till stor del ändå skulle säljas i hans butik.

”Jag måste fråga”, sa Morgan efter en stunds tystnad. ”Var du med?”

Han behövde inte förklara mer, jag förstod vad han syftade på.

”Ja, jag var med.”

* * *

Det hade varit för femton år sedan, vid ungefär den här tiden på året. Det var ett par år efter att jag kommit tillbaka från utbildningen. Då hade jag fortfarande haft vänner som bodde kvar i distriktet, och jag var på väg hem efter en fest. Det var tidig morgon, och jag hade precis kommit till den stora sjön som vi ibland badade i, men bara när det var riktigt varmt eftersom den var väldigt djup och därför ganska kall. Jag körde jeepen trots att jag egentligen inte fick använda den privat. Dessutom hade jag druckit, men det som skulle hända sedan gjorde att ingen skulle bry sig om att ens fundera över vad jag hade gjort innan. Detta var det andra Efter, ett efter där Varför inte spelade någon roll. Det var i alla fall vad vi trodde då.

När jag sedan återberättar detta under otaliga tillfällen, kommer jag säga att det första jag lade märke till var ljuset. Men det var inte sant. Det fanns visserligen ett ljus, det gjorde det, men det som fick mig att titta upp mot himlen var ljudet. Jag hörde ett dovt hummande, som ändå var tillräckligt starkt för att överrösta bilens motorljud. Då jag tittade upp såg jag en väldig ljusring. Det är svårt att säga hur högt upp den var när jag först såg den, allt gick så fort. Jag stannade jeepen och kastade mig ut för att springa i

motsatt riktning över fältet och bort från vad det än var som störtade över oss. Brummet växte till ett öronbedövande vrål och det kastade mig mot marken. I efterhand har jag förstått att det nog inte var ljudet i sig, utan någon slags tryckvåg från farkosten som slog omkull mig. Jag vet inte om jag redan då hade uppfattat att det var en farkost, eller om jag trodde att det var någon form av meteorit. Inte olik den som kanske eller kanske inte nästan utplånat oss tjugosju år tidigare.

När jag kom på fötter slogs jag åter omkull, denna gång av en massiv vattenvåg. Den kom från sjön där farkosten hade störtat. En kort stund låg den på ytan och flöt, som om den skulle bli liggande där likt en enorm ellipsformad pontonbrygga. Ett märkligt sugande ljud hördes från sjön, och sedan var det som att vattnet kokade och så sjönk och försvann farkosten lika hastigt som den kommit.

Jag stod orörlig och oförmögen att förstå vad jag just hade sett, och så hörde jag ett nytt ljud, ett gällt vinande. I en båge, snett över mig i riktning mot sjön, kom ytterligare en farkost. Den påminde om den första men var betydligt mindre och verkade genomföra en mer kontrollerad landning. Den blev liggande, guppande fram och tillbaka. Det var så tyst att jag hörde hur vattnet kluckade mot skrovet. Den gav ifrån sig ett svagt blinkande sken som lyste upp vattnet runtomkring den. Jag var både rädd och nyfiken, men det senare tog överhanden och jag rörde mig försiktigt mot vattenbrynet. Plötsligt hörde jag ett väsande ljud, och en lucka öppnades i det som jag hade tagit för en solid vägg. Jag hörde något, som lät som röster fast ändå inte. Konturen av en person uppenbarade sig mot väggen bredvid luckan. Den kände osäkert med foten framför sig, vinglade till och föll i. Det såg dråpligt ut. Kanske var det den rörelsen, så avväpnande och mänsklig som fick mig att vada ut i vattnet. Rösterna var högre nu. Ytterligare en gestalt plumsade i. De kom inte upp igen. Det verkade inte som om de kunde simma. Plötsligt hördes det välbekanta bubblandet igen. Deras farkost skulle sjunka.

”Hoppa”, ropade jag. En efter en hoppade de i, inte för att de förstod vad jag sa utan för att de också insåg vad som höll på att hända.

Jag simmade ut och drog tag i den närmaste kroppen. Livräddning var något vi tränat på under utbildningen, och jag var stark trots att jag vara en ganska liten kvinna. Kroppen jag drog efter mig i vattnet var något längre än mig, någon slags hjälm täckte ansiktet och så fort jag dragit den i land kastade jag mig ut efter nästa. Några av dem verkade kunna flyta tillräckligt bra för att i något slags hundsim kunna ta sig i land. Efter en tid som är omöjlig för mig att uppskatta låg det åtta kroppar på stranden framför mig, alla klädda i vad som såg ut som en overall med en visirförsedd hjälm. Det som tagit dem hit hade sjunkit till botten och minst två av dem hade följt med. Det var nu åter tyst, bortsett från ljudet från deras svaga rörelser på stranden.

Jag satte mig på huk bredvid en av dem. Kroppen låg på rygg, en arm över bröstet, en rakt upp. Benen i en lustig vinkel, lätt böjda bakåt som på ett djur, de måste vara brutna. Jag vände mig om och såg att de andras ben såg ut på samma sätt. Hur kan de ha fått samma skada, tänkte jag.

Den som låg närmast mig vände på huvudet åt mitt håll. Utan förvarning öppnades visiret. Det var fortfarande mörkt ute och jag kunde inte se ansiktet tydligt, men jag såg tillräckligt för att förstå att de inte var människor.

* * *

”Jag gick i skolan när det hände”, sade Morgan. ”Jag minns att fröken kom in, helt tyst. Hon satte sig på katedern och bara tittade på oss. Det har hänt, sade hon sedan. Det finns andra. Jag minns precis hur hon sa det. Efter det fick vi gå till ett hus några kvarter bort. Där fanns det en TV, vi hade varit där förut och tittat på sändningar. Jag glömmer aldrig första gången jag såg dem på bild. Jag blev livrädd. De såg ju så hemska ut. Nu när jag ser samma bilder så tycker jag nästan att de är vackra.”

”Vackra?” Jag skrattade till lite.

Länge visste vi ingenting om dem. De var inbundna, satt stilla hopkrupna på golvet, eller stod stöttade mot varandra. Deras kroppsbyggnad var mycket lik en människas, bortsett från att benen nedanför knäet böjdes bakåt och foten främst balanserade på den främre delen av trampdynan. Händerna var också något större än hos en människa, eller i vilket fall var fingrarna längre. De saknade helt naglar och hår. Till en början uppfattade jag dem som identiska. Den märkliga diagonala ögonlocken som klippte över de stora mörka ögonen, den mörkt grå huden som spände över vad jag antog var käkbenet, smala munnar utan läppar, som oftast var stumma. De talade ibland, lågt som om de trodde att vi skulle höra och förstå vad de sa. De hade inte öron, men små hål där hörselgången skulle sitta på en människa. Näsan saknades helt.

Efter ett tag lade jag märke till skillnader hos dem, de hade olika hudton, någon var mer blåaktig, en annan vitare. Också ögonen hade lite olika färg, de var inte svarta som jag först trott, utan mörkt bruna med stråk av andra färger, grönt och guld, och i mitten fanns en smal pupill som hos en katt.

Den första tiden höll vi dem gömda i ett av de större rummen på basens övervåning. Fönstren vette mot ett skogsparti som var avspärrat för allmänheten, så de skulle inte bli upptäckta. Vi visste att vi måste kontakta federationen men linjen låg nere sedan en tid. Vi skulle skicka ett brev med nästa tåg, men det skulle dröja månader innan det kom. På något märkligt sätt kändes det bra. Ingen av oss sa något, men det var som om vi ville hålla dem för oss själva. Så fort resten av världen fick veta skulle de tas ifrån oss.

Vi hade gett dem filter när de kom, men eftersom de verkade vilja skyla sin nakenhet, precis som de flesta människor, hade vi gett dem en hög med kläder att välja från. Det såg onekligen komiskt ut, särskilt då en av dem valt en blommig klänning, men kläderna passade hjälpligt och de verkade nöjda. Mat hade varit svårare. Vi hade inte så mycket mer än de konserver som skickades från Huvudstaden och det vi själva kunde framställa, men vi försökte med bröd, fisk, kött, både rått och tillagat och till och med levande skalbaggar. De senare hade de visat stort intresse för. De hade låtit dem krypa över sina långa smala fingrar, de hade visat och pekat för varandra och samtalat med sina låga metalliska röster. Men de hade inte ätit dem.

Till slut förstod vi att de inte åt fast föda, de bara drack. Soppor och allt som gick att inta i flytande form gick bra. Skalbaggarna lät vi dem ha i en glasburk. Vi hittade också ett terrarium i vilket jag placerade grodor och andra smådjur som jag hittade. Jag satt ganska ofta hos dem. Jag var aldrig rädd för dem, även om jag kanske borde vara det. Trots sitt skrämmande utseende, de hade till exempel vassa små tänder som skymtade ibland, så gav de ett fridsamt intryck.

Långsamt började de tala mer. Jag var vid det här laget ganska säker på att de hade ett språk som byggde på liknande principer som de vi talar. Ord verkade återkomma. Meningar verkade skapas. Kommunikation skulle vara möjlig.

Jag hade tidigare lärt ut engelska till dem som kom över gränsen för att söka asyl. Medan de väntade på att få beslut om vilket distrikt de skulle flytta till, lärde jag ut grundläggande kunskaper i språket. All kommunikation i Federationen skedde på engelska. Ett språk, en kultur, ett folk var tanken. Inga nya nationer skulle uppstå.

De Andra lärde sig oerhört fort och när jag gav dem penna och papper började de göra anteckningar på sitt eget språk. Deras tecken såg mest ut som horisontella streck, med så små gradskillnader att mina ögon inte kunde uppfatta dem.

Redan efter första lektionen började de tala med mig. De pekade på sig själva och berättade vad de hette. Det var svårt att uttala deras namn, alla vassa och korta. Iki, Kal, Vis, Kij, Mist, Dit, Miki och Nil var så nära det rätta uttalet jag kom. De första dagarna handlade mest om att de pekade på de olika bilder jag satt upp i rummet och upprepade namnet på motivet, eller frågade om de glömt. Deras röster lät

nästan ännu mer främmande när de uttalad välbekanta ord. Det fanns en metallisk klang, som om de var inspelade och sedan återgavs på ett lite felaktigt sätt. Ganska snart började de fråga efter grammatiska sammanhang. De ville veta varför jag sa något på ett visst sätt, de lade märke till verbets tempusböjning och substantivets bestämdhet. När vi kom till pronomen förstod jag att de inte identifierade sig som han eller hon, och när jag försökte förklara kvinna genom att gestalta en graviditet såg de helt oförstående ut. Det var inte förrän jag visade en bild på en höna och ett ägg som jag började ana hur deras reproduktion gick till. Längre fram skulle Iki förklara för mig att bara ett litet fåtal kunde producera ägg, därför var nästan alla syskon. Det stora antalet ägg vårdades sedan i jättelika inkubatorer, men att de sedan placerades ut till vad som kan sägas vara hushåll, där de uppfostrades i något som inte var helt olikt en vanlig familj, även om den bestod av syskon i olika åldrar. Även om romantiska känslor inte verkade finnas så vet jag att de kände kärlek.

* * *

”Det var så konstigt alltihop”, fortsatte Morgan. ”Det skulle förändra allt, och så gjorde det inte det.”

Jag förstod precis vad han menade. Alla stridigheter skulle upphöra, vi skulle enas som människor, som mänsklighet. Fyrorna skulle lägga ned sina vapen, de skulle acceptera Federationen, för nu fanns det ett Vi och ett Dom. De Andra. De som inte var som vi.

Och till en början var det också så. Fredsmöten inleddes mellan Fyrornas informellt utsedda ledare och Federationen. Vad ville de här märkliga varelserna oss? Vad skulle vi göra med dem? NVU fylldes snart med Federationens personal, både militärer och tjänstemän, de kom kongressmedlemmar och till och med presidenten var här under två veckors tid. De byggde upp en enorm tältstad runt basen, och fraktade baracker på lastbilar där det inrättades provisoriska laboratorier. Man lyckades bärga det lilla skeppet, och kropparna efter de två som drunknat. Jag var glad för det, att de hade de kropparna att undersöka, jag fasade för vad som annars kunde ha hänt.

* * *

”Och så försvann de bara, det var som om de aldrig funnits”, fortsatte Morgan. ”Vad var det som hände egentligen?”

”De flyttades till Huvudstaden. Jag tror att de dog ganska kort efter det.”

Jag försökte låta neutral men Morgan måste hört på min röst att jag inte ville prata om det mer för han ställde inga fler frågor.

Vi hade nu kommit halvvägs. Jag var imponerad av att han ännu inte hade frågat hur långt det var kvar. Bortsett från hans inledande misstänksamhet mot att a) vi skulle åka vagn och b) vagnen drogs av en zebra, hade han inte betett sig som jag trodde. Även om han såg hoppfull ut varje gång vi kom till ett backkrön eller vägkrök verkade han inte alltför modfärdig över den kompakta skog som omgav oss. Då och då bröts terrängen av i ett böljande fält som på något märkligt sätt inte vuxit igen under de decennier som gått sedan gårdarna häromkring övergavs. På ett fält överraskades vi av en kraftig älgdjur, ingen vanlig syn så här mitt på dagen.

”Jag har aldrig sett en levande älg förut”, sa Morgan imponerat. ”Inte någon zebra heller i och för sig”, tillade han med en nick mot Tim.

”Tyst!”

Jag höll upp handen, som för att hejda alla tänkbara ljud. Var det röster? Det var sällan människor här. Någon gång om året skickades ett arbetslag ut att rensa vägen från sly, men bortsett från vid tågavgångar var det oftast öde. Och något tåg skulle inte komma på tre månader. Om vi hade varit på någon annan del av vägen hade jag kanske varit mindre orolig, men nu befann vi oss nära en genomfart.

Den låg inte i direkt anslutning till gränsen, utan fungerade som en slags buffertzona. De hade fyllt en viktig funktion under de första åren, när Fyrorna forcerat gränsen i större antal, och flera stängsel varit nödvändiga. Detta var en av de yttre grindarna, och vi hade inte kontrollerat den på länge, eftersom Fyrornas attacker verkade ha upphört. De som inte hade kapitulerat och överlämnat sig hade dött av strålningen. Ändå kände jag alltid ett visst obehag när jag passerade de här platserna. Och det var inte bara Fyrorna som skrämde mig.

Jag kände efter, geväret låg bredvid mig. Morgan var också beväpnad, han hade ett mer reglementsmissigt handeldvapen. Han såg frågande på mig, och hans ögonbryn tecknade ett "Vad?"

Det var tyst. Tim trampade otåligt.

"Nej, det var inget."

Vi fortsatte ändå under tystnad en stund till. Jag tänkte på det Morgan sagt. Att de bara försvunnit, De Andra. Det som skulle förändra allt och ena mänskligheten, oavsett om de var ett hot eller en räddning. Och så var de inget.

* * *

Jag minns sista gången vi talades vid ensamma, innan Federationen började kringskära vårt umgänge. Fram till dess hade de kunnat röra sig fritt, vi hade kunnat samtala ostört. Ibland packade jag in så många som rymdes i jeepen och så åkte vi iväg till någon avskild plats. De berättade om sin värld, och jag om vår.

Det hade blivit höst och löven på träden växlade färg från grönt till gult, orange och rött. Detta fascinerade dem mer än något annat de sett. Deras värld hade varit en oföränderlig värld, ett stort skepp på en oändlig resa genom ett stort tomt intet. De hade ingen hemplanet, de hade såklart ett ursprung, men i århundraden hade de varit på väg utan att veta vart. En ny värld av något slag. Hur många hade funnits på skeppet som sjönk? Varför hade bara en räddningskapsel skjutits ut? De här sakerna frågade jag inte. Jag tänkte det bara, medan jag satt på jeepens motorhuv och betraktade dem, dessa märkliga varelser. Så obehagligt skrämmande och vackert gracila på samma gång. Kij i sin fotsida klänning i blommig chiffong, Miki i ett par svarta leggings som framhävde de onaturligt bakåtsvängda vaderna och Iki, nästan mänsklig bakifrån i keps, munkjacka och pösiga mjukisbyxor. De andra var hemma på basen, jag hade lovat att åka en sväng med dem senare, men det vara Iki och Kij som jag hade bäst kontakt med. De talade mest engelska, Iki nästan flytande, och Kij hade börjat lära mig deras språk. Jag kunde bara säga några enstaka ord ännu, men jag förstod mer och mer.

De tre stod och diskuterade något, då och då tittade de åt mitt håll, så jag förstod att de pratade om mig. Efter en stund lösgjorde sig Iki från gruppen och kom gående mot mig. De hade en lite gungande gång, jag visste att de kunde springa mycket snabbt, deras ben var som spända fjädrar och en gång hade jag sett en av dem hoppa flera meter rakt upp i luften, helt utan ansats. Om jag ville fly från dem så skulle jag inte ha kunnat. De hade lätt kunnat övermanövrera mig och stjäla jeepen. Tanken hade märkligt nog aldrig slagit mig förut, att detta kunde vara farligt. Inte ens nu var det mer än ett flyktigt infall, ungefär som när man oroar sig för något ytterst otroligt, som att man ska bli dödad av en tiger.

"Vad kommer att hända med oss?" frågade Iki.

"Jag vet inte", ljög jag.

* * *

Tim hade stannat, helt på eget initiativ. Han gjorde så ibland, men nu var det något som gjorde honom nervös. Han steg lite fram och tillbaka. Näsborrharna var vidgade, och han verkade vilja ta sig loss.

Det kom inget rytande, ingen förvarning alls. Plötsligt var den bara där, alldeles bredvid mig. Tim försökte sätta av, men hjulen snurrade hjälplöst i gruset. Jag hörde hur Morgan skrek. Jag famlade efter geväret, fick upp det och smällde av ett skott. Tim stegrade sig och sedan kom vi plötsligt loss. ”Morgan?” Jag vände mig mot honom, men platsen bredvid mig var tom. Bakom oss såg jag dem. Morgans kropp på vägen, och över den, tigern. Sedan krängde vagnen till och allt blev svart.

* * *

”Maria?”

Rösten var avlägsen och nära på samma gång. Förvirrat reste jag mig upp.

Jag satt i en sjukhussäng, en vitklädd kvinna stod bredvid mig, men det var inte hon som hade talat. Rösten kom från sängens huvudsida. Långsamt vred jag huvudet åt sidan, rörelsen gjorde fruktansvärt ont. Ändå for jag upp i panik när jag såg det skräckinjagande ansiktet bredvid mig. Den mörkgrå ödlelika huden och de stora svarta ögonen.

”Lugn, det är jag.”

Jag stirrade på honom. Jo, det var han, det lilla ärret på vänster tinning, de gyllene stänken i ögonen, och rösten. Det var Iki. Till min förvåning kramade han mig. Det hade han aldrig gjort förut. När vi kände varandra hade de varit obekanta vid fysisk beröring och jag hade inte sett någon anledning att tvinga det på dem.

Han släppte sitt grepp om mig och vände sig mot kvinnan som kanske var en läkare eller en sköterska.

”Johanna, kan jag få tala i enrum med Maria?”

”Javisst Iki. Jag finns nere i cafeterian om du vill mig något.”

”Cafeterian?” Jag tittade klenetroget på Iki. Som om att det skulle finnas en cafeteria var det märkligaste av allt som hade hänt.

”Ja, du är inte i Federationen längre, Maria, du är i Frizonen nu.”

”Frizonen?”

”Ja, eller Zon fem som du skulle kalla det”, fortsatte han. ”Det var dit vi tog oss, vi som överlevde”.

”Kij är död”, sa jag. ”De sköt henne när hon försökte fly”.

Jag hade alltid tänkt på Kij som hon, antagligen på grund av att hon alltid bar den där blommiga klänningen. På samma sätt tänkte jag på Iki som en han.

”Jag vet”, svarade han. De andra är också döda. Det är bara jag och Miki kvar.

”Morgan?”

”Jag är ledsen, men din vän klarade sig inte. Vi hann inte fram i tid, men vi tror att det gick, ja, fort. Vi hade spårat den där tigern i veckor, den har orsakat en hel del problem för oss.”

”Du och Miki?”

Iki skakade på huvudet. Det var också något nytt, de hade lärt sig språket snabbt men när de bodde på basen hade de aldrig använt några mänskliga gester.

”Miki är gammal nu och har inte arbetat på flera år.”

”Hur kunde ni fly?” frågade jag.

”Mannen med den vita skåpbilen. Han körde oss.”

Jag tittade oförstående på honom.

”Han som hade den där affären du vet.”

”Jonasson?”

”Ja, han visste var det fanns människor som ville hjälpa oss, som ville hindra att vi låstes in i ett laboratorium.”

Jag hade vetat om vad som skulle hända, jag hade vetat det den där höstdagen då vi åkt ut i skogen. Och jag hade inte försökt hjälpa dem. Det var inte jag som hade lämnat grindarna till basen olåsta dagen därpå. Jag visste inget om deras flyktförsök förrän jag hörde det första skottet. När jag kom ut såg jag Kij ligga orörlig på marken. Klänningen fläckad mörkt lila av blod. Sedan var det som om inget av det någonsin hade hänt. Den tillfälligt uppbyggda tältstaden monterades ned, barackerna transporterades bort, och vi blev åter ensamma. Attackerna från Fyrorna hade upphört sedan något år tidigare, och vårt liv på basen kom åter att handla om vardagens små missöden. Någons cykel hade blivit stulen, någon behövde kontakta en släkting i ett annat distrikt och någon behövde få ett sår omlagt och sytt. Livet Efter De Andra kom att bli precis som livet Före De Andra. Det var som om det aldrig hade hänt.

* * *

”Hur vet du att de andra är döda?” frågade jag Iki. ”De kanske lever, de kanske fortfarande finns kvar i Huvudstaden!”

”Jag bara vet det”, svarade Iki. ”Vi kan känna det.” Det gick inte att utröna några känslor i hans röst eller ansiktsuttryck. Han reste sig och stäckte på den långa gängliga kroppen. ”Jag lovade Johanna att du skulle få vila nu. När du vaknar igen ska jag berätta allt.”

* * * Tio år senare. * * *

Jag satt vid Ikis säng. Vi befann oss i samma sjuksal där jag hade vaknat upp när jag först kom hit. Han andades stötvis, ögonen var slutna, han hade inte öppnat dem på flera dagar. Huden hade bleknat och blivit nästan vit. Vi förstod att det bara handlade om timmar nu. Det hade varit på samma sätt när Miki dog. Iki hade sagt att han var gammal, att det inte var något vi kunde göra. Ändå hade jag insisterat på att han skulle till sjukhuset. Jag visste att han hellre hade velat dö hemma, i det lilla hus vi hade delat de senaste tio åren, men han gjorde mig till lags.

Vi hade haft ett bra liv. Till en början var det svårt för mig att förstå hur världen bara hade fortsatt att existera utanför Federationens gränser. Att Fyrorna inte dött i den fjärde zonen, utan istället återvänt till den gamla världen. Den mystiska dödliga strålningen hade försvunnit lika plötsligt som den kommit. Ingen visste varför, men livet kunde återupptas. De som överlevde kom att föda friska barn, återvända till de platser som övergetts och återuppta livet Före.

Jag hade aldrig återvänt till Federationen. Den enda jag träffade var Jonasson, som regelbundet kom med sin vita skåpbil för att fylla på med varor. Vi talade aldrig om det och jag vet att han inte berättade för någon var jag fanns. Det var bäst om de inte visste. Förhoppningsvis skulle det dröja många decennier, till och med århundraden, innan Federationen sökte sig utanför den fjärde zonen.

”Maria.”

Iki talade plötsligt. Det hade han inte gjort på flera dagar.

Jag tog hans hand, den var ännu kallare än vanligt. Huden sträv, som ett fint sandpapper.

”Det var vi som ... som gjorde det. Långt innan vi kom.”

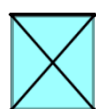
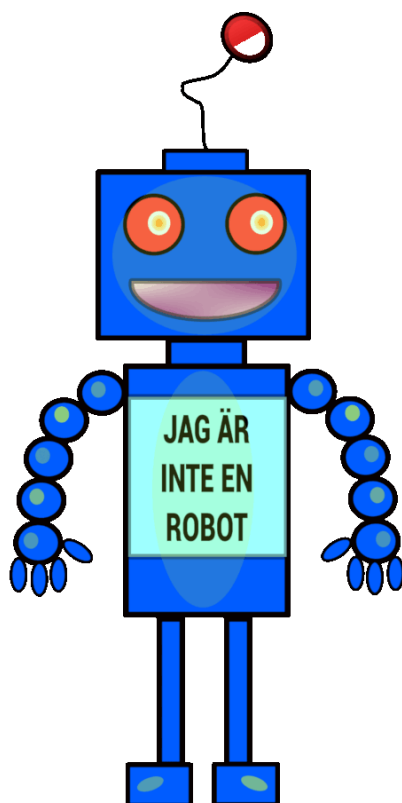
Jag tryckte handen lätt.

”Jag vet”, svarade jag.

Sedan var han borta. Ett nytt Efter tog sin början.

Vad vill kaffedrickarna med oss?

Agneta Sikvall

Inloggning godkänd.

Illustration: Alf Rynefors

Regnet öste ned denna augustidag, fast Maja påstår att solen sken. Från en klarblå himmel utan antydan till moln dessutom. Men hennes minnesceller har krånglat många gånger tidigare.

Ett flyttlass hade just lämnat huset mitt emot. Paret hade grälat innan kvinnan gick tillbaka in i huset. De brukar gå runt i huset en sista gång, har jag lagt märke till. Han försökte hindra henne. Hans huvud for från sida till sida, som jag sett biologiska varelser göra när de är rädda. Jag tror inte att det var vädret han tyckte illa om, hans regnrock borde skydda honom. Mannen föste snabbt in i henne fordonet när hon kommit ut igen. Det blev ett svart märke i beläggningen efter hjulen när han gasade iväg. De hann knappt försvinna innan den vanliga rosa skåpbilen dök upp. Fem lårar bars in. Det betyder att vi från att ha varit det enda huset utan biologiska varelser på gatan nu är det äldsta utan.

Jag kommer ihåg hur jag satt vid fönstret och såg hur de gulaktiga dropparna rann utmed glaset. Jag reflekterade över hur likt vatten på fönster är vågor som slår upp mot stranden någon dag efter att stormen har mojnät. Jag hörde ett ljud från dörren, tittade upp och såg Maja i en tunn sommardräkt. Den borde varit klistrad mot kroppen om hon varit ute i det vädret, kanske ett så tunt tyg hinner torka på vägen mellan ytterdörr och farstu?

Hon gick fram till mig och klappade mig på axeln. Jag brukar uppskatta den typen av ömhetsbetygelser men då märkte jag att min högerarm ville slå rakt mot hennes ansikte och att något knäppte till i skuldran. Mina läppar drogs mot kinderna, Maja gjorde likadant med sina och hennes yttre ögonvrår fick rynkor. Det är en av skillnaderna mellan oss, mina ögonvrår är alltid lika släta.

Regnet klapprade mot rutan, det gjorde ont i mina hörselorgan. Maja fortsatte att röra sin hand runt mitt skulderblad, ha isärdragna mungipor och rynkiga ögonvrår men till slut ryckte hon på axlarna, vände sig om och gick. Jag blev tvungen att hålla händerna för öronen men ljudet blev bara högre. Ett mycket obehagligt vinande gnissel tillkom, Maja kom springande, la armarna om mig. Hon måste ha gjort något med mig fast jag inte har något minne av det för strax därefter så stod jag och lagade pannkakor till frukosten. Jag hade fläkten på högsta volym. Doften skulle sprida sig i omgivningen. Gårdagen var inte raderad, för jag hade en fundering på om det verkligen spelade någon roll efter det jag misstänkt dagen innan. I grannhuset rostade någon bröd för länge och på för hög värme. Det krävs några försök innan man lärt sig finjustera inställningarna på brödrosten.

Josh heter en pojke som Maja och jag har. Vi vårdar också flickan Elna. Josh stod bredvid mig. Han räknade upp, med hög röst, pannkakor med äpple, grapejuice och ägg. Utifrån hallen hördes Elna upprepa orden.

En av mina uppgifter är att köra barnen till skolan. Vi får en ny bil varje läsår samtidigt som vi byter efternamn. Barnen byter även förnamn. Då får de också sina utseenden modifierade. Elna är mörkhårig med brun hy i år, förra året hade hon blonda flätor och fräknar. Josh hette Georg och var lika blek som sin syster. Nu har han en permanent solbränna precis som hon.

Denna morgon mötte skolans rektor oss när fordonet körde upp framför ingången.

”Herr Hess”, sa han, Mitt logiska sinne noterade att han faktiskt använde efternamnet jag tilldelats året innan. Mycket udda, har aldrig hänt tidigare. ”Vi är bekymrade över Elna. Har ni och er hustru möjlighet att komma till oss för en pratstund i eftermiddag.”

”Tomkins” svarade jag automatiskt. Rektorn fick en sådan där rodnad på kinderna som jag lika automatiskt måste besvara med en ursäkt. ”Förlåt, men Hess var förra året”, sa jag därför.

Sannolikt fel påpekande, Rektorn suckade och skakade på huvudet.

”Torsdag, klockan två, blir det bra?”

Jag fick inte ihop det där med efternamnen. Det ryckte i högerarmen, men jag svarade ”Utmärkt” som jag fått lära mig.

Kvart i två på torsdagen träffades Maja och jag vid garaget. Hon hade en grön tvådelad dräkt, blus och pärlhalsband. Jag hade upptäckt mig själv vid garderoben med en tvingande önskan att klä mig i kostym med slips annars hade jag blivit mer undrande över hennes klädsel. Hennes roll är annars att vara den okonventionella i området.

Maja satte sig bredvid mig och började prata så snart vi kom ut på vägen där vi kunde bli iakttagna. Hon säger alltid samma sak och jag behöver bara nicka och le lite mot henne när trafiken tillåter ett sådant beteende.

Vi visades in till ett kontor, där satt rektorn och en dam som presenterade sig som kurator Hoffenberger. Vad som hände sen fick jag reda på först efteråt. Jag ska se uppmärksam ut, men inte uppfatta vad som när vi ska tala med biologiska varelser. Utom vid korta möten som med rektorn på morgonen förstås.

När jag blev påkopplad igen satt kurator Hoffenberger hopsjunken över bordet och rektorn hade svett droppar i pannan. Jag konstaterade att han kunde bli betydligt rödare i ansiktet än han varit på morgonen. Det där ljudet, från regnet på fönsterrutan som jag hört dagen innan irriterade hörseln och det andra obehagliga vinande ljudet hördes långt bortifrån. Det ryckte i högerarmen. Maja hade dragit läpparna till hälften ut mot kinderna, hon stötte till min armbåge på det sätt som betyder att jag ska göra likadant och nicka. En kort nick. Ljuden försvann.

Mötet hade varat länge förstod jag, det var nästan dags att hämta barnen. Vi väntade på dem i bilen på parkeringen. Maja pratade som hon brukade från passagerarplatsen och jag nickade och log hela tiden. Ingen trafik hindrade. Barnen kom, ropade högt av glädje när de fick syn på oss och vi åkte hem.

Torsdagar lagar vi mat alla tillsammans och sedan spelar vi spel runt köksbordet. Slumpmässigt sträcker vi upp armarna i luften och drar läpparna mot kinderna. När klockan blev åtta satte jag mig framför teven. Efter en stund slog sig Maja ner bredvid mig i soffan. Jag har vinklat apparaten lite så att ingen kan se vilket program vi tittar på. Kanske onödigt, förr hände det ofta att grannar gick förbi och vinkade men det sker sällan nu. Maja har en filmkamera i sitt högeröga som inte blivit avstängd, hon arbetade i ett naturreservat tidigare. Jag kopplade in hennes minnesbilder från mötet.

Vid min senaste omprogrammering fick jag några lektioner, det kallas så, i etik och moral. Jag vet att det är strängt förbjudet att göra på det här viset. Samtidigt behöver jag veta vad som hänt, jag har många gånger undvikit att göra felaktiga uttalanden och riskerat att bli ifrågasatt som en äkta varelse.

Jag tror jag förklarat tidigare att Majas minnesceller krånglar lite. Några biologiska personer kommer på besök ibland. Medan vi sitter vid bordet och de dricker kaffe får vi oljeinjektioner och våra gäster studerar våra hälsoarmband. De smuttar på kaffet och diskuterar emellanåt Majas minnesceller. Hon agerar annorlunda än förväntat, men så länge hon inte gör det oftare anser man att det förbättrar illusionen. Jag nämnde väl att hon ska föreställa vara lite bohemisk?

Rektorn syntes tydligt och kuratorn satt tätt intill. De var missnöjda med vår dotter. Hon gjorde inga framsteg med sin uppgift som lugnande element i sin klass. Rektorn ville ha en uppdaterad version av henne. Var jag den som förhandlade? Maja skakade på huvudet när jag frågade om hon sett något sådant förut. Vad är det som händer? Talade någon genom mig?

Så mycket förstod jag att det slutade med att rektorn fick ge sig, för alternativen är för dyra. Kuratorns haka sjönk längre och längre ner mot bröstet tills hela hennes överkropp ramlade över bordet. Varför hörde jag det där vinandet? Maja påstår att det är jag som låter.

Vi kallade på Elna. Det är OK om barn får sitta med sina föräldrar, eller i vårt fall vårdare framför teven ibland om det inte sker för ofta. Hon är duktig, en väldigt dyr modell. Hon förklarade att det fanns så få biologiska elever i klassen, att de höll sig för sig själva. De var helt omöjliga att påverka. Enligt henne, och jag litar på henne, var den enda biologiska eleven i behov av Elna så misstänksam mot henne och de övriga lugnande elementen att det inte gick att nå eleven. Inte konstigt att skolan ville ha en dyrare, ännu mänskligare modell.

Vad kunde vi göra? Vi fortsatte som vi fått instruktioner om. Veckorna gick. Vår nya granne lärde sig till slut rosta bröd. Kaffedrickarna kom en skolfri dag, fick sitt svarta vatten, och tog med sig in Josh en lång stund i omprogrammeringsrummet. Han haltar en smula och jag tycker inte att de lyckades förbättra hans gång.

En kväll i mitten av terminen var det, som alltid, föräldramöte. Det är meningen att vi ska hålla oss i bakgrunden. Vi ska inte göra väsen av oss. Maja, som sagt, kan få rynkor vid ögonen och får dra läpparna mot kinderna. Om situationen kräver det får jag krusa mungiporna diskret. Jag brukar ställa mig bakom kaffeautomaten. Där är jag inte alltför framträdande och det är sällan någon försöker få kontakt. Som en extra försiktighetsåtgärd har jag för vana att titta ner i golvet. Det fungerar inte att jag blir avstängd som vid samtalet på rektorsexpeditionen, men för att undvika olyckor ska jag hålla mig undan så gott det går. Den här gången lät jag ändå blicken vandra runt bland föräldrarna. En gång i tiden brukade rummet vara fullt av biologiska personer. Jag och Maja tillsammans med kanske en eller några enstaka ytterligare som fördrog att hålla sig lite i skymundan. I mitten av rummet stod den här kvällen, fem högljudda par med koppar i händerna. Brukade de stå så tätt ihop? funderade jag. De talade med stora gester, spillde kaffe och skrattade högt och länge. Av och till kastade allihop snabba blickar runt rummets sidor. Tjugo andra

män försökte, som jag, mer eller mindre smälta in i väggarna. De stod tillsammans med var sin kvinnlig figur som dragit läpparna åt sidorna ungefär som Maja.

Jag hann tänka att vi också borde utrusta oss med muggar med svart vätska, vi också, innan jag tog ett kliv mot centrum av rummet. Jag tog ett till. Maja försökte gripa tag i mig, sedan hängde hon sig vid min arm och följde med. Ingen av männen runt väggarna hade några rynkor vid ögonvråna. Männen mitt i rummet hade desto fler. Kvinnorna var svårare, hade de rynkor eller inte? Jag märkte hur min axel ville att högerarmen skulle slå omkring, Maja tog ett bestämt tag i den och mitt logiska sinne trädde in. ”Ta det lugnt!”

Jag fortsatte att studera omgivningen. Vinandet som var på väg upp ur min strupe hejdades. Paren i mitt i rummet var så uppe i sina meningsutbyten att bara två av dem tittade förvånat på mig innan de tog ett litet steg ännu närmare de övriga i mittgruppen. Maja drog med mig tillbaka till kaffeautomaten.

Rektorn höll ett anförande, lärarna presenterade sig. Paren mitt i rummet tog en kaka till sin andra kopp kaffe, medan de fortsatt kastade snabba blickar mot oss vid väggarna. Lite oftare än innan mitt infall. Vi övriga avböjde både påtår och kaka. Artigt vinkade vi alla adjö, de flesta med högerarmen. Vi tackade för informationen. ”Hur trevligt hade det inte varit att ses.” Samtliga gick ut till parkeringen.

I fyra av fordonen satt redan en person vid ratten och vissa par tog sig in i baksätena. De fyra, plus ett femte par där kvinnan körde, drog iväg åt höger. Resten av oss svängde vänster och nästan alla avslutade resan i samma område som Maja och jag.

Jag gick in i vårt ljudisolerade rum. Det är där som Josh och Edla blir till nya varianter varje år och där man försökte rätta till Joshs hälsa. De knackande ljuden i huvudet och vinandet pågick länge och högt men det gjorde inget. Vem kunde höra mig? Jag tittade på tio trasiga högernävar snyggt arrangerade på väggen. De liknade min högerhand. Min nuvarande var i alla fall hel. Det hade inte blivit något behov av en krok till en elfte arm.

Maja har kvar sin kamera i ögat, jag har kanske kvar min grundprogrammering? Kanske var det billigare att ge mig ”lektioner i etik och moral”?

Senaste gången vi behövde bjuda på kaffe kom en ensam person och studerade våra armband. Våra oljeinjektioner tryckte han in väl snabbt. Jag blev tvungen att påpeka att åtminstone mina ledningar är av äldre modell och börjar bli väldigt sköra. Inte hade han tid att dricka någon kopp heller, fast vi tagit hem alldeles nya och färska bönor för hans skull.

Dagar kommer och går. Ibland öser regnet ned, ibland skiner solen. Vi är inte alltid överens om vilket väder som är det korrekta. Majas minnesceller har krånglat många gånger. Å andra sidan betyder tid något annat för henne än för mig. Jag tror hon vet vad hon vill minnas.

Jag sitter ofta vid fönstret och ser på hur våra grannar uppfyller sina uppgifter. Vi har slutat spela teater. Inga spel- eller tevekvällar. Jag märker att hus efter hus är nedsläckt dygnet runt. Ofta, men inte alltid, föregås en sådan nedsläckning av att en eller två röster kvider högt en kväll.

Jag kör fortfarande ett barn till skolan varje dag utom på loven. Grannarna kör iväg lika punktligt. I år heter barnet Naima. Med blankt svart hår. Han som brukade vara son i huset passar bättre i ett fast instrument, sa de. Hans rörelser var väldigt osynkroniserade sista halvåret han fanns hos oss, håller jag med om. Det finns snart inga klasskamrater att vara ett föredöme för. Jag tror det fanns två biologiska föräldrapar på senaste föräldramötet. Tror. Jag är tveksam till den ena modern.

Det där vinandet och återfallet med att det ryckte så i högerarmen måste ändå vara något med min programmering. En gång i tiden var min uppgift att ta hand om olämpliga element. När jag mötte personer, som talade ologiskt till mig, förväntades jag eller någon av mina medkamrater att omhänderta personen, gärna med våld. Färre och färre kom och provocerade oss. Utan behov av mig som väktare placerades jag så småningom i en villa vid en smal gata tillsammans med Maja och vår flicka och pojke.

Men jag kan inte se någon anledning med att fylla skolor och bostadsområden med sådana som oss. När jag inte begriper rycker det i min högerarm.

Jag förstår faktiskt inte alls nu heller, men varför bry sig? Kaffedrickarna gör som de vill i vilket fall.

Maja går fram till mig då och då, och klappar mig på axeln. Jag uppskattar den typen av ömhetsbetygelser mer och mer. Våra läppar dras mot kinderna och hennes yttre ögonvrår får rynkor. Det är en av skillnaderna mellan oss, mina ögonvrår är alltid lika släta.

Bokrecensioner

Kirin

av Isabella Törnqvist

Kirin är del två i Isabella Törnqvists *Enigmatrilogi* (del ett recenserades i *Brev från Cosmos* nr 8) och vi återvänder nu till hennes krigsdrabbade värld. Med oss från den första boken har vi dessutom vetskapen om den gigantiska konspiration som orkestrerats av de styrande, samt en intern maktkamp som är närvarande i bakgrunden genom historien.

Inledningsvis får vi inte följa böckernas egentliga huvudperson Svala utan istället rikets general och hans specielle skyddsling. Det här är ett bra drag då det innebär att vi får se mer av världen och får en fördjupning av vissa skeenden. Det är också en fin skildring av relationen mellan generalen och skyddslingen som växer fram, och jag tycker också att Törnqvist lyckas väldigt bra med att gestalta generalens inre liv och hans tvivel på sig själv och sin ledarroll. Det står i stark kontrast till hur han ses av andra och han blir därmed en av bokens mest levande och trovärdiga figurer.

Efter denna starka inledning händer det dock något med berättandet och resten av boken är inte lika fokuserad, den spretar åt flera olika håll och lever enligt min mening inte heller riktigt upp till förväntningarna från den första boken i serien.

Den nerv och det allvar som fanns i *Fågeln* infinner sig inte riktigt i *Kirin*. Där livet i krigets ständiga skugga gestaltades och fick oss att känna med romangestalterna i den första boken så reduceras det nu mest till att man pratar om problemen istället för att verkligen visa dem.

Jag tycker inte heller att den stora hemligheten som avslöjas i slutet av *Fågeln* tas tillvara ordentligt och det känns inte helt trovärdigt att det är något som verkligen skulle kunna hållas hemligt för så många.

Romanen har dock ett driv framåt och det är fortfarande en värld som intresserar mig. Jag tappar heller inte intresset utan vill fortfarande veta hur historien ska sys ihop på slutet.

Törnqvists språk är för det mesta bra. Hennes prosa är enkel och jag tycker det är ett bra grepp att berätta i presens vilket inte alltid är så vanligt i den här genren, men som skapar en närvaro i läsandet.

Olyckligtvis tyngs språket ner av enstaka uttryck på engelska och latin vilket fullständigt bryter illusionen – för varför ska det finnas uttryck på språk från vår värld i en sekundärvärld? Nu hade jag misstankar redan i första boken att den värld som beskrivs faktiskt är vår egen men i en avlägsen framtid, men då det inte finns någon ytterligare förankring kring detta så blir det bara förvirrande när dylika element letar sig in i historien.

[Kirin](#)

Det stör också att det förekommer flera uttryck som är direktöversättningar av engelska som av någon anledning används istället för korrekta svenska motsvarigheter. Det blir ibland närmast lustigt, till exempel när "engagera i strid" används istället för "delta i strid", vilket i sin tur drar ner helhetsintrycket.

Med detta i bakhuvudet är det också olyckligt att ett citat av en fransk författare återges på engelska i bokens inledning. Det är som om man har glömt bort att det finns en kultursfär utanför den engelskspråkiga. Citat från böcker som inte är skrivna på engelska ska antingen återges på sitt originalspråk eller på svenska. Detta gäller även när det är böcker som gavs ut i översättning innan de gavs ut på språket de skrevs på, vilket ju är fallet med Saint-Exupéry's *Den lille prinsen*. Naturligtvis påverkar det inte omdömet av boken i övrigt, men om inte de som skriver och ger ut böcker värnar om kulturen, vilka ska då göra det?

Nåväl, den som anar att jag är ganska kluven kring *Kirin* har tolkat mig helt rätt. Jag tycker att man som läsare och recensent måste vara ödmjuk inför det faktum att man går in i läsningen med egna förväntningar som färgar en. Jag hade förväntningar på en bok som skulle ta tillvara på premisserna från *Fågeln* på ett betydligt mer engagerande sätt.

Kirin har måhända inte avskräckt mig från att vilja läsa den avslutande delen – när den väl kommer – men om jag får önska något så är det att Törnqvist åter slår an den nerv som gjorde första boken läsvärd och att förlaget tar sitt ansvar för att vårda språket och rensar bort onödiga anglicismer.

- Patrik Centerwall

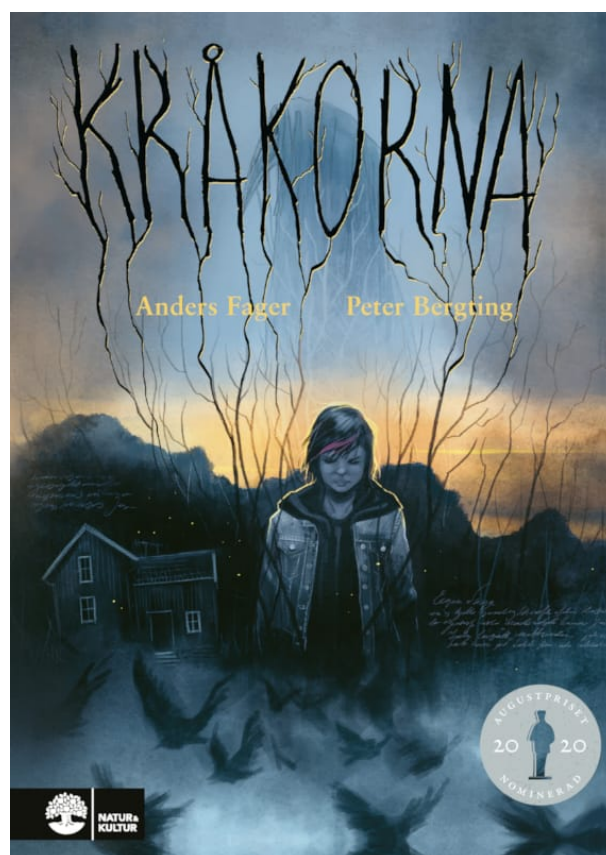
Kråkorna

av Anders Fager & Peter Bergting

Anders Fager och Peter Bergtings korta ungdomsbok *Kråkorna* handlar om Kim som har fått arva sina farföräldrars gård och tar sig ut på landsbygden för att se vad som kan göras med huset i fråga. Väl framme väcks många minnen till liv och vi förstår snart att det också är något mer som finns där ute. Något dolt, något hemligt. Kanske till och med något skrämmande, så frågan är om det är en så bra idé att stanna över, helt ensam, i det öde gamla huset?

Man skulle ju kunna tycka att den här premissen inbjuder till en skräckhistoria, men *Kråkorna* är egentligen något helt annat. Något mer. Skräckinslagen finns ju helt klart där, men de har inte så mycket funktionen av att skrämmas, utan snarare att bygga upp ramen för den egentliga historien. Den inre resan, tillbakablickarna. De smärtsamma minnena som ibland är väldigt tydliga och som ibland bara anas.

Det här är något som hade kunnat bli krystat och ansträngt men som av Fager och Bergting genomförs så otroligt säkert, att det istället blir en bok som är svår att

[Kråkorna](#)

lägga ifrån sig och som du dessutom gärna vill återkomma till (vilket ju inte är några större problem eftersom den som sagt inte är särskilt lång).

Det finns många olika lager i berättelsen, många saker vi måste förstå själva och många ledtrådar som läggs ut väldigt elegant. Det är också en fröjd att se hur Fagers stilsäkra text harmonierar med Bergtings minst lika stilsäkra teckningar. De bildar en symbios – det är inte så att Bergting har illustrerat Fagers berättelse, nej det är snarare så att text och bild berättar historien tillsammans. Resultatet blir inte bara en gripande historia, utan också något väldigt stämningsfullt, något väldigt kraftfullt. Färgkompositionen i teckningarna är magnifik och varje sida bygger med den äran upp bokens beståndsdelar, presenterar de olika ledtrådarna.

Kråkorna är kort och gott en mästerlig liten bok som jag varmt kan rekommendera till läsare i alla åldrar. Den nominerades till Augustpriset i kategorin bästa barn- och ungdomsbok och det var en mycket välförtjänt nominering. Med tanke på hur bra *Kråkorna* är så är jag väldigt nyfiken på att läsa boken som vann, för om den är bättre än den här – då måste den vara väldigt bra!

- Patrik Centerwall

Vid vansinnets berg – volym 1

av H. P. Lovecraft och François Baranger

Vid Vansinnets berg är troligen en av de viktigaste texterna i HP Lovecrafts författarskap. Här får vi vissa avgörande ledtrådar till hans mytologi och det är också en text som knyter samman det litterära universumet, till exempel genom att romanfigurer som är med eller nämns också förekommer i andra historier – exempelvis så omnämns berättaren William Dyers i novellen *Shadow Out of Time*. Det är också den enda av Lovecrafts romaner som publicerades under hans livstid, även om författaren själv inte skulle hålla med om detta. Han ansåg nämligen att texten blivit alltför stympad när den ursprungligen gick som följetong i *Astounding Stories* 1936 och såg den själv som opublicerad.

Howard Philip Lovecraft var fascinerad av den då utforskade Antarktiska kontinenten redan som barn, så det är så klart att den satte igång hans fantasi och att någon av hans historier förr eller senare skulle utspela sig där. Än i dag finns det någon speciell lockelse som gör Antarktis extra gåtfull. Betänk till exempel att de som på fullaste allvar tror att jorden är platt menar att det inte alls är en kontinent utan att Antarktis bergskedjor egentligen utgör en mur som omger jordskivan. Det är ju trots allt en tanke som gör de flesta fantastikförfattare gröna av avund för att de inte kom på det själva, men i Lovecrafts fall får vi nöja oss med resterna av en uråldrig utomjordisk civilisation som satte igång evolutionen av misstag. Och det är ju inte så illa det heller.

[Vid vansinnets berg – volym 1](#)

Vid Vansinnets berg är i den här versionen uppdelad i två delar. Naturligtvis synd om man vill läsa allt i ett svep, men kanske nödvändigt med tanke på bokens omfång. Den är visserligen inte lång – *Vid Vansinnets berg* är ju egentligen en kortroman – men den här utgåvan är rent fysiskt stor för att verkligen ge utrymme för illustrationerna och låta dem få minst lika mycket plats som texten. Romanen har för övrigt kommit ut på svenska två gånger tidigare, första gången redan på 80-talet i översättning av Sam J Lundwall. 2009 kom boken i nyöversättning av Arthur Isfelt och det är denna version som nu har används till Fria Ligans utgivning med François Barangers makalösa illustrationer.

För det är lika bra att vara tydlig med det på en gång: teckningarna är helt fantastiska och lyfter verkligen Lovecrafts historia, ger den liv, kött och blod. Jag gillar visserligen *Vid Vansinnets berg* redan från början, det är en historia som passar Lovecrafts sätt att skriva väldigt bra. Den docerande stilen bygger upp stämningen och det är något med återberättandet – för det är inte mycket gestaltning att tala om – som gör att det känns så äkta. Det är en skräckhistoria som skrivs som en rapport och det är faktiskt inte att förakta, i alla fall inte om man rör i land med det som Lovecraft gör. Det är naturligtvis en stil som inte passar alla och även om *Vid Vansinnets berg* kanske inte lockar till sig nya läsare via texten så kan kanske den här illustrerade utgåvan få fler att förstå grejen med Lovecraft. Förstå vad som lockar, fortfarande inspirerar och gör att den fiktiva mytologin lever vidare.

För det är nämligen i mötet med Barangers illustrationer som den riktiga magin uppstår.

Det är i mötet mellan den tillrättalagda texten och de så detaljerade och välgjorda bilderna som det verkligen blir levande. Baranger har en ytterst realistisk stil och med den så fångar han verkligen Lovecrafts vision.

Lovecraft var väldigt känslig för kyla, vilket är något som tydligt märks i *Vid Vansinnets berg* men som blir ännu starkare när Baranger verkligen visar upp de närmast oändliga snövidderna på Antarktis, snöstormarna och inte minst de dolda hemligheterna. Lovecrafts återkommande tema om hur ensam och liten människan är i ett kosmos som inte bryr sig det minsta om dig framkommer starkt i vissa av illustrationerna, jag tänker framförallt på bilder av när ett av forskningsexpeditionens plan flyger över det utelämnande landskapet eller när Dyers och hans följeslagare Danforth vandrar i den övergivna främmande staden de hittar.

Mötet mellan Howard Philip Lovecraft och François Baranger är som ni kanske förstår enligt undertecknad mycket lyckat och det är en stor välgärning att Fria Ligan har börjat ge ut dessa illustrerade böcker på såväl svenska som engelska så att fler kan ta del av dem (Baranger är fransman och det är på franska de illustrerade versionerna ursprungligen utgivits).

Det finns också fler historier av den säregne skräcknestorn som jag verkligen skulle vilja se gestaltade av Baranger. För vem behöver filmatiseringar när historierna kan bli visuella och kanske ännu mer levande så här?

- Patrik Centerwall

Diverse nyheter

Pandemi 2020–2021

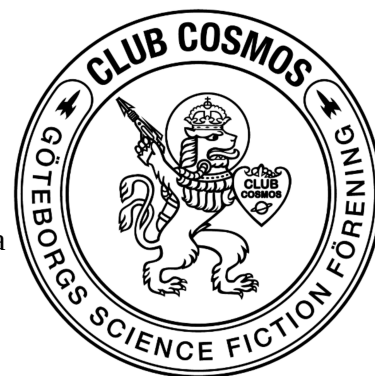
En nyhet som kanske inte alla är medvetna om är den lilla pandemi som svept över större delar av världen 2020-2021. Hundra år efter Spanska sjukan och knappt sjuhundra år efter digerdöden har vi nu alltså en ordentlig farsot att tampas med (pyttepandemier som Hongkonginfluensan eller 2009-års svininfluensa räknas väl knappast).

Ursprunget till viruset bakom det hela sägs komma från Wuhan i Kina, men enligt obekräftade källor och vildsinta spekulationer är det marsianer – sannolikt inspirerade av H.G. Wells *Världarnas krig* – som skickat hit viruset. Om ni ser ett virus, meddela genast cosmostrupperna så att en patrull antivirala cosmoiter kan teleportera in och effektuera en omedelbar destruktion.

Västsvenska föreningar för science fiction och fantasy

Club Cosmos – Göteborgs litterära science fiction-förening

Club Cosmos, grundad 1954, är Sveriges äldsta aktiva science fiction-förening. Klubben har ett sextiotal medlemmar och även om föreningen främst är inriktad mot litterär science fiction så diskuteras allt från film till radio och musik. Club Cosmos träffas den andra tisdagen i varje månad på puben The Rover i Göteborg. Förutom pubträffar ordnar föreningen bland annat picknicker i Slottsskogen, biobesök på science fiction-filmer och olika kongresser. På kongresserna hålls seminarier, föredrag, hedersgästtal, middag och auktioner. Club Cosmos är en förening för dem med ett brett intresse för science fiction och klubben är dessutom stolt sponsor till föreliggande novelltidskrift.

Web: <http://clubcosmos.net>

E-Post: info@clubcosmos.net

Mithlond – Göteborgs Tolkiensällskap

Mithlond är en förening för alla som är intresserade av J.R.R. Tolkiens magiska värld. Föreningen grundades 1981 och har idag ett sjuttioital medlemmar. Det är en litterär vänskapsförening som samlar personer av alla olika åldrar och övertygelser kring ett gemensamt intresse för fantasy och Tolkien. Medlemmarna gestaltar karaktärer från Tolkiens värld som de själva valt. Alver, hobbitar, dvärgar, människor (och en och annan mer ljusskygg varelse) träffas och har trevligt tillsammans. Några gånger per år arrangerar Mithlond större fester (med banketter, dans och ceremonier). Den mer vardagliga verksamheten sker till stor del i mindre gillen för bl.a. språk, böcker, historia, hantverk, spel, musik, dans, mat och dryck. Aktiviteterna involverar allt ifrån djupdykningar i Midgårds historia till hantverksträffar vidare till bara lättsamt umgänge över kakor och te.

Web: <http://mithlond.se>

E-Post: lots@mithlond.se

West Coast Trekkers – Förening som visar Star Trek på bioduk

West Coast Trekkers, WCT, grundades 1996. Fyra gånger om året arrangerar WCT Star Treffar då de visar Star Trek-avsnitt eller långfilmer på bioduk. De har också boktreffar, pubkvällar och föredrag. På treffarna har WCT utlottningar av priser och de har även olika tävlingar i form av Fan Art (skapa Star Trek-konst i valfritt material) och kostymtävling (hemmasydd uniform eller annan klädsel som inspirerats av Star Trek).

Web: <http://www.trekkers.se>

Kalendarium

Under rådande pandemiska omständigheter lämnar vi ingen garanti för att framtiden betar sig som förväntat. Notera att medlemskap eller inträdesavgift kan krävas för vissa evenemang. För mer information, se respektive arrangörs hemsida. Ändringar kan förekomma närsomhelst.

Datum	Evenemang	Arrangör
April 2021		
13/4	Cyberpubkväll	Club Cosmos
Maj 2021		
11/5	Cyberpubkväll	Club Cosmos
Juni 2021		
8/6	Cyberpubkväll	Club Cosmos
27/6	Picknick	Club Cosmos
Juli 2021		
13/7	Cyberpubkväll	Club Cosmos
Augusti 2021		
10/8	Cyberpubkväll	Club Cosmos
September 2021		
14/9	Cyberpubkväll	Club Cosmos
Uppdaterad 2021-04-13		

Planerar ni ett evenemang? Skicka e-post till info@clubcosmos.net och berätta.

Adjöss och tack för fisken

Efter ett nummer som tog lite längre tid än väntat att producera (delvis på grund av oväntat många bidrag till Club Cosmos novelltävling, vilket vi skyller på det marsianska viruset) så har vi nu äntligen blivit klara – förhoppningsvis till er läsares nöje.

Nu tänker ni kanske att detta sena nummer leder till ytterligare väntan, men vi har redan material på kö för framtiden, inte minst *Spindlarnas Rike 2* av Per-Inge Isheden i rekonstruktion av Sandra Petojevic men även andra noveller och recensioner som lurar bakom hörnet.

Vi ses i framtiden!

-Peter Bengtsson, 13 april 2021